

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

Diplomová práce

*Komunální volby v ČR - porovnání voleb do
zastupitelstva v obci Pohořelice*

Předkládá: Bc. Kateřina Robeová

Vedoucí diplomové práce: doc. PhDr. Lukáš Valeš, Ph. D.

Plzeň 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Komunální volby v ČR - porovnání voleb do zastupitelstva v obci Pohořelice“ zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.

Plzeň, březen 2020

.....

Bc. Kateřina Robeová

Poděkování

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu diplomové práce doc. PhDr. Lukáš Valeš, Ph. D. za odborné vedení a za jeho přínos fakultě veřejné správy. Dále bych ráda poděkovala paní Bc. Janě Hájkové za její každodenní poskytování informací, ochotu a její starost o všechny studenty katedry veřejné správy. A závěrem své rodině a přátelům za trpělivost s mojí osobou při studiu.

Obsah

1. HISTORIE	4
1.1. Historie volebního práva.....	4
1.2. Volby do obcí a okresních samospráv.....	4
1.3. Volby do zemských sněmů.....	5
1.4. Volby do říšské rady.....	5
1.5. Volební právo po ústavní listině z roku 1920	6
1.6. Vývoj komunálního volebního systému od roku 1990.....	7
1.6.1. Aktivní a pasivního volebního práva roku 1990	8
2. Současná právní úprava volebního práva	10
2.1. Aktivní volební právo.....	10
2.2. Pasivní volební právo.....	10
2.3. Právní zakotvení voleb.....	11
2.3.1. Mezinárodní právní úprava.....	11
2.3.2. Ústavní zakotvení voleb	12
3. Vyhlášení komunálních voleb a hlasovací dny	14
3.1. Řádné volby.....	14
3.2. Mimořádné volby.....	14
3.2.1. Nové volby	14
3.2.2. Dodatečné volby	15
3.2.3. Opakované hlasování	15
3.2.4. Opakované volby	16
4. Volební systém.....	17
4.1. Většinový systém	17
4.1.1. Systém relativní většiny.....	17
4.1.2. Dvoukolový většinový volební systém	17
4.1.3. Výhody.....	18
4.1.4. Nevýhody.....	18
4.2. Poměrný volební systém	18
4.2.1. Listinný poměrný volební systém	18
4.2.2. Systém jednoho přenosného hlasu	19
4.2.3. Personalizovaný poměrný volební systém	19
4.2.4. Výhody.....	19
4.2.5. Nevýhody.....	19
4.3. Smíšený volební systém	20

5.	Obec	21
6.	Orgány obce	23
6.1.	zastupitelstvo obce.....	23
6.1.1.	Práva zastupitelstva a jeho členů	23
6.1.2.	Povinnosti členů zastupitelstva.....	23
6.1.3.	Uvolněný člen zastupitelstva	24
6.1.4.	Neuvolněný člen zastupitelstva	24
6.2.	Rada obce.....	24
6.3.	Starosta	25
6.4.	Obecní úřad	25
6.5.	Výbory a komise.....	25
6.5.1.	Výbory zastupitelstva	25
6.5.2.	Komise rady	26
7.	Volební orgány	27
7.1.	Státní volební komise	27
7.2.	Ministerstvo vnitra	28
7.3.	Český statistický úřad.....	28
7.4.	Krajský úřad	28
7.5.	Pověřený obecní úřad	29
7.6.	Obecní úřad v obcích, kde jsou zřízeny alespoň 2 odbory.....	29
7.7.	Obecní úřad	29
7.8.	Starosta	30
7.9.	Okrsková volební komise	30
7.9.1.	Členství v okrskové komisi	30
7.9.2.	Zánik členství v okrskové komisi.....	31
8.	Volební obvod	32
8.1.	Volební okrsky	33
8.2.	Volební místnosti.....	33
8.2.1.	Pořádek ve volební místnosti a v jejím bezprostředním okolí	34
9.	Kandidátní listiny a hlasovací lístky	36
9.1.	Kandidátní listiny	36
9.1.1.	Projednání a registrace kandidátních listin	36
9.2.	Hlasovací lístky	37
9.3.	Volební strany	37
10.	Hlasování	38
10.1.	Způsob hlasování	38

10.2.	Posuzování hlasovacích lístků.....	39
10.3.	Výsledky voleb.....	39
10.3.1.	D'Hondtův dělitel.....	40
10.3.2.	Určení konkrétního kandidáta.....	40
11.	Soudnictví ve věcech volebních.....	41
11.1.	Ochrana ve věcech seznamů voličů	41
11.2.	Ochrana ve věcech registrace	41
11.3.	Ochrana ve věcech neplatnosti voleb a hlasování	42
11.4.	Ochrana ve věcech zániku mandátu.....	42
12.	Vznik a zánik mandátu.....	43
12.1.	Vznik mandátu.....	43
12.2.	Zánik mandátu.....	43
12.2.1.	hromadný zánik mandátu	43
12.2.2.	Individuální zánik mandátu	44
12.3.	Nastupování náhradníků.....	44
13.	Město Pohořelice.....	46
13.1.	Historie města.....	46
13.2.	Současnost města Pohořelice	47
13.3.	Obyvatelstvo.....	48
14.	Volby 2014	50
15.	Volby 2018	53
16.	Volební účast.....	56
16.1.	Volby 2014	56
16.1.1.	Jihomoravský kraj.....	56
16.1.2.	Česká republika.....	56
16.1.3.	Porovnání volební účasti	57
16.2.	Volby 2018	59
16.2.1.	Jihomoravský kraj.....	59
16.2.2.	Česká republika.....	59
16.2.3.	Porovnání volební účasti	60
16.3.	Výsledek.....	61
Závěr.....		62
Resumé a klíčová slova		64
Resume and key words.....		65
Zdroje.....		66
Seznam tabulek a grafů		71

ÚVOD

Diplomová práce nesoucí název Komunální volby v ČR – porovnání voleb do zastupitelstva obce Pohořelice se zabývá volbami do zastupitelstev obcí v České republice. Práce nabízí čtenáři pohled na volební právo v rámci historie i současnosti. Hlavním cílem práce je přiblížit občanům právní úpravu v oblasti voleb do zastupitelstev obcí, přiblížit, jak se volby mohou dělit a jak funguje volební systém.

Práce bude rozdělena na teoretickou a praktickou část. V obsahu teoretické části bych se chtěla věnovat průřezem volebního práva v rámci historie, aby si čtenář uvědomil, jak se volební právo měnilo a jaké možnosti využití volebního práva občané měli dříve. Práce se poté samozřejmě bude zabývat i současnou právní úpravou a přiblížením aktivního a pasivního volebního práva.

Chtěla bych přiblížit jednotlivé typy voleb do zastupitelstev obcí, jak jsou vyhlášovány a které dny jsou označovány jako hlasovací. Stejně tak bude v práci popsán volební systém a jeho druhy a užití.

V teoretické části chci vysvětlit pojem obec a její orgány, ač jsem si vědoma, že tyto pojmy nejsou hlavní náplní práce, ale jsou podle mě důležité pro pochopení celkového fungování obce a také chci poukázat na ovlivnění orgánů obce v souvislosti s volbami do zastupitelstva. V další části práce budou popsány volební orgány, které v rámci svých kompetencí přiznaných zákonem svojí činností zasahují do průběhu voleb.

V závěru teoretické části se pokusím objasnit čtenáři co to jsou kandidátní listiny a hlasovací lístky a také popsat způsob jakým se hlasuje a následně posuzuje hlasování. Chci poukázat na to, jakým způsobem orgány hodnotí výsledky voleb a jak je vlastně určen konkrétní kandidát, který získá mandát. Bude popsán okamžik vzniku mandátu a také důvody, pro které může mandát zaniknout.

Práce by se okrajově měla dotknout i soudnictví ve věcech volebních, kdy jsem si vědoma, že tato problematika je velmi široká a pokud bych se jí pokusila zachytit úplně celou, tak by to vystačilo na napsání samostatné diplomové práce. Tudíž by toto téma bylo jen okrajově nastíněno, aby čtenář jakožto případný volič či kandidát věděl, jaké má možnosti soudní ochrany.

V praktické části se chci věnovat komunálním volbám v obci Pohořelice. Nejdříve bude krátce popsána historie města a následně jeho současnost.

Hlavním meritem práce by mělo být posouzení voleb do zastupitelstva v obci Pohořelice v letech 2014 a 2018. Ráda bych tyto jednotlivé volby do zastupitelstev rozebrala a zároveň posoudila jejich volební účast, kterou bych následně porovнала napříč Jihomoravským krajem a také Českou republikou.

V konečné úvodní části upozorňuji, že jsem se řídila a vycházela z právních předpisů, které byly aktuální v době tvorby a následného odevzdání diplomové práce.

Teoretická část

1. HISTORIE

1.1. Historie volebního práva

Volební právo jako takové se rozvíjelo v několika směrech. Právní úprava rozdělovala volební právo na volby do obecních orgánů samosprávy, dále bylo upraveno volební právo do zemských sněmů a později od roku 1873 probíhaly volby do říšské rady.

Hlavním charakteristickým rysem bylo postupné rozšiřování volebního práva. V období habsburské monarchie měli volební právo pouze muži, výjimku měly ženy jako majitelky velkostatku, které byly ale stejně dříve zastoupeny muži. Pro volební právo se užívalo usedlostního a majetkového cenzu. Postupným snižováním majetkového cenzu se rozšiřovaly řady voličů, kteří měli oprávnění volit.

Volební právo bylo na rozdíl od dnešního volebního práva typické tím, že bylo nevšeobecné, ale také nerovné, protože se k volbám užívalo volebních kurií.¹

1.2. Volby do obcí a okresních samospráv

Volební právo do obcí a okresních samospráv bylo upraveno obecním zřízením z 60. let, které stanovilo, že voliči byli děleni na tři skupiny podle výše daní. Z každé skupiny byl vyslán stejný počet zástupců, bez zohlednění počtu voličů v dané skupině. Obecní zřízení také upravovalo volební právo pro obchodní a akciové společnosti a družstva. Bez ohledu na zvolení se jednání obecního výboru zúčastňovali ti, kteří odváděli alespoň 1/6 přímých daní, které odváděla obec.

Okresní zastupitelstva, která fungovala výhradně v Čechách, byla volena ve čtyřech kuriích, v první kurií byli velkostatkáři, ve druhé zbylí velcí poplatníci, ve třetí a čtvrté byli zastoupení členové městských výborů a starostové vesnických obcí.²

¹ VOJÁČEK, Ladislav, Karel SCHELLE a Vilém KNOLL. České právní dějiny. 3. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-575-3, str. 269

² VOJÁČEK, Ladislav, Karel SCHELLE a Vilém KNOLL. České právní dějiny. 3. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-575-3, str. 269

1.3. Volby do zemských sněmů

Na zemských sněmech zasedali volení poslanci spolu s virilisty, jež byli nejvyšší církevní hodnostáři a na českém sněmu spolu s nimi zasedal i rektor pražské univerzity. Poslanci byli podobně jako v okresních zastupitelstvech voleni v kuriích, ale na rozdíl od nich měli kurie pouze tři. Jednalo se o kurii velkostatku, která měla nejvýhodnější zastoupení, dále zde figurovaly kurie měst, průmyslových míst a obchodních živnostenských komor a třetí kurie byla sestavena ze zástupců z ostatních obcí, byla označována jako venkovská kurie a nebylo do ní voleno přímo, ale nepřímo prostřednictvím volitelů.

Postupem doby z důvodu snížení majetkového cenzu přibýly nové kurie. Původně v českém zemském sněmu byl majetkový cenzus ohraničen deseti zlatými, které byly odváděny ročně v daních. Tato částka byla snižována, až do roku 1901, kdy směli poprvé volit i voliči, kteří ročně odváděli na daních čtyři zlatky. Pro tyto voliče vznikla nová čtvrtá kurie a voliči ve venkovské kurii začali volit přímo.

Na Moravě byl trochu odlišný vývoj, fungovala zde pouze jedna všeobecná kurie, která nebyla nijak omezena majetkovým cenzem, a přímá volba byla zavedena v roce 1905. Voliči na Moravě byli na rozdíl od Čech děleni do dvou národnostních skupin.³

1.4. Volby do říšské rady

V říšské radě byly nejdříve zřízeny čtyři kurie, dokud kurie měst, průmyslových míst a obchodních a živnostenských komor nebyla rozdělena na dvě samostatné. Volby probíhaly nepřímo prostřednictvím zemských sněmů. Po volební reformě, která byla zavedena zákony č. 40 a 41/1873 ř.z., bylo zakotveno přímé volební právo. Stejně jako v jiných volebních liniích byl snižován majetkový cenzus. Volby do říšské rady se vyvíjely pro obyvatelstvo výhodněji než u zemských sněmů. Již v roce 1896 byla zavedena pátá všeobecná kurie, která nebyla nijak ohraničena majetkovým cenzem. Aktivní volební právo měli muži, kteří byli starší 24 let a bydleli v některé obci říše alespoň půl roku.

V roce 1907 byl v Předlitavsku dovršen vývoj volebního práva do říšské rady zavedením všeobecného a rovného volebního práva s tajným hlasováním. Byl ustanoven volební zákon č. 17/1907 ř.z., který zrušil dosavadní systém volebních kurií a celé území rozčlenil na volební obvody, ve kterých se na základě tajné volby vybíral jeden poslanec. Aktivním volebním právem disponovali muži starší 24 let a usedlí alespoň jeden rok v některé obci, omezení na

³ VOJÁČEK, Ladislav, Karel SCHELLE a Vilém KNOLL. České právní dějiny. 3. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-575-3, str. 269

volebním právem byli příslušníci ozbrojených sborů. Voleni mohli být muži, kteří dovršili 30 let.⁴

1.5. Volební právo po ústavní listině z roku 1920

Ještě, než byla schválena ústavní listina z roku 1920, byl přijat zákon č. 75/1919 Sb., řád volení v obcích republiky Československé. Jednalo se o předzvěst, jak bude vypadat volební právo i v jiných zastupitelských sborech. Tento předpis uzákonil všeobecné, rovné a přímé volební právo pro všechny občany. Občané, aby mohli volit, museli být starší 21 let a další podmínkou byl minimálně tři měsíční pobyt v obci. Pasivní volební právo bylo stanoveno pro občany starší 26 let, kteří měli nejméně roční pobyt v obci.⁵

Povinnost volit měl každý, kromě taxativně vymezených výjimek, které byly uvedeny v § 7:

1. lékaři,

2. osoby starší 70 let,

3. osoby, které:

a) pro nemoc nebo vadu tělesnou nemohou dostaviti se do místnosti volební,

b) pro neodkladné povinnosti svého úřadu nebo povolání nemohou se včas dostaviti do místnosti volební,

c) jsou v den volby vzdáleny místa volby nejméně 25 km,

d) jsou zdrženy přerušáním dopravy nebo jinakými nepřekonatelnými okolnostmi.⁶

Pokud byli občané do funkce zvoleni, zákonem byla ustanovena povinnost tuto funkci přijmout, pokud nebyly shledány výjimky, které byly taxativně uvedeny v § 8:

1. Kdož překročili 60. rok věku;

2. ženy, jimž péče o rodinu brání vykonávati úřad;

3. kdož po celá dvě poslední období byli členy obecní rady;

⁴ VOJÁČEK, Ladislav, Karel SCHELLE a Vilém KNOLL. České právní dějiny. 3. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-575-3, str. 270

⁵ VOJÁČEK, Ladislav, Karel SCHELLE a Vilém KNOLL. České právní dějiny. 3. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-575-3, str. 309

⁶ Zákon č. 75/1919 Sb., řád volení v obcích republiky Československé, § 7

4. *kdož lékařsky prokáží vážnou nemoc nebo vadu tělesnou, pro niž by nebyli schopni úřad vykonávat;*
5. *kdož pro svá povolání pobývají často nebo po delší čas mimo obec;*
6. *zaměstnanci, jimž jejich povolání brání náležitě vykonávat úřad;*
7. *volení členové zákonodárných, veřejnoprávních, správních nebo poradních sborů;*
8. *vojáci z povolání;*
9. *kdož zvoleni byli do obecní rady neb obecní komise toliko volební skupinou, kterou nebyli kandidováni do obecního zastupitelstva.*⁷

Zastupitelé byli voleni na čtyřleté volební období. Existovaly voličské seznamy, kde byli vedeni ti, kteří se voleb směli účastnit. Mandáty byl rozdělovány podle zásady poměrného zastoupení.⁸

V roce 1922 přišla novelizace zákona o volbách do obcí. Hlavní změnou byla zásada, která byla vřazena do zákona, podle které přišel o členství v obecním zastupitelstvu ten, koho vyloučil nebo sám vystoupil ze strany, na jejíž kandidátce byl původně zvolen. Později bylo volební právo odebráno příslušníkům branné moci a četnictvu. Po dobu výkonu jejich služby byli vyškrtnuti z voličských seznamů.

V roce 1927 přišla reforma územní správy spolu se zákonem o volbách do zemských a okresních zastupitelstev. Hlavním specifikem bylo, že do zemských a okresních zastupitelstev nebyli voleni všichni členové. Jedna třetina byla jmenována vládou.

Volební řád bylo znovu novelizován v roce 1933, přinesl prodloužení volebního období zastupitelstva na šest let, a další změnou oproti předchozí úpravě bylo zavedení přednostních hlasů.⁹

1.6. Vývoj komunálního volebního systému od roku 1990

Česká republika po roce 1990 uplatňovala na svém území čtyři právní prameny, které postupem času upravovaly komunální volby. Jako prvním byl zákon č. 368/1990 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích, který byl platný od září 1990 a díky němu byly konány řádné listopadové volby 1990, dalším zákonem byl zákon č. 298/1992 Sb., o volbách do zastupitelstev

⁷ Zákon č. 75/1919 Sb., řád volení v obcích republiky Československé, § 8

⁸ VOJÁČEK, Ladislav, Karel SCHELLE a Vilém KNOLL. České právní dějiny. 3. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-575-3, str. 309-310.

⁹ VOJÁČEK, Ladislav, Karel SCHELLE a Vilém KNOLL. České právní dějiny. 3. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-575-3, str. 310-311.

v obcích a místním referendu, podle kterého nebyly konány žádné řádné volby, v pořadí třetí byl zákon č. 152/1994 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích a o změně a doplnění některých dalších zákonů, podle něhož proběhly řádné volby v roce 1994 a také v roce 1998, a posledním v pořadí byl zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích a o změně a doplnění některých dalších zákonů, který právně upravuje volby, které se konají od roku 2002. Zákon z roku 1992 tak nebyl fakticky pro právní úpravu voleb důležitý.

Systém komunálních voleb po roce 1990 vycházel z tradičního pojetí obecní samosprávy v českých zemích. Jeho základem byly volné kandidátní listiny, později přišla mírná modifikace, která tento systém změnila na poměrný volební systém s částečně vázanými kandidátkami, které zvýhodňovaly malé strany. Na konci 90. let byly vyvolány velké politické diskuze především z důvodu značného roztržštění zastupitelstev, jež bylo způsobeno používanou volební formulí, která upřednostňovala menší strany. Proto bylo od předchozí úpravy upuštěno a byla vytvořena a schválena současná úprava z roku 2001, která tehdejší používanou formuli změnila na dnešní tzv. uzavírací klauzuli.¹⁰

Dne 14. ledna 2000 uzavřela Občanská demokratická strana a Česká strana sociálně demokratická Toleranční patent, jež byl dodatkem ke Smlouvě o vytvoření stabilního politického prostředí. Jedním z jeho hlavních témat byl právě komunální volební systém a jeho cílem byla změna dosavadního způsobu voleb do místních zastupitelstev.¹¹

“...U obcí a měst je cílem provedení úpravy zákona na základě existujících zkušeností a dosažení vyšší stability zvolených orgánů s tím, že bude zavedena uzavírací klauzule; dojde ke změně metody rozdělování mandátů tak, aby nedocházelo k nerovnému vztahu mezi počtem získaných hlasů a získaných mandátů...”¹²

1.6.1. Aktivní a pasivního volebního práva roku 1990

V roce 1990 bylo sjednoceno aktivní i pasivní volební právo věkovým cenzem 18 let, další podmínkou byl trvalý pobyt v obci, také právní způsobilost a do roku 1992 bylo nutné mít občanství v ČR.

¹⁰ BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4, str. 85.

¹¹ Opoziční smlouvy „za kopečky“ II.: Byl pakt ČSSD a ODS z let 1998-2002 demokratickou deviací? | Kopeček | Středoevropské politické studie. Časopisy Masarykovy univerzity [online]. Copyright © 2019 [cit. 04.03.2020]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/4531/5235>

¹² Společné prohlášení delegací ODS a ČSSD ze dne 14. 1. 2000, Dohoda č. 2 | Vláda ČR [online]. Copyright © 2020 [cit. 08.03.2020]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2010-cr/milos-zeman/Spolecne-prohlaseni-delegaci-ODS-a-CSSD.pdf>

Podmínka státního občanství byla prolomena v roce 2001. Lidé, kteří neměli občanství ČR, mohli volit a být voleni, pokud jsou občany státu, který je součástí mezinárodní úmluvy, která přiznává aktivní i pasivní práva také neobčanům.

Aktivní volební právo bylo také negativně vymezeno proti lidem, kteří byli ve výkonu trestu odnětí svobody, měli nařízeno omezení svobody z důvodu ochrany zdraví lidu, případně byli také omezeni z výkonu aktivního volebního práva vojáci z povolání, kteří byli v zahraničí a nebylo možné, aby se vzdálili ze svého stanoviště.

Zákony přiznávali pasivní volební právo všem, kteří splňovali základní předpoklady a oproti aktivnímu volebnímu právu neomezovaly výkonem trestu nebo profesionální zahraniční vojáky v tom, že by mohli být ve svých obcích zvoleni.¹³

¹³ BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4, str. 86.

2. Současná právní úprava volebního práva

Česká republika se v oblasti volebního práva řídí základními zásadami svobodných voleb, které platí pro volební právo obecně. To znamená, že volby musí být všeobecné, volby se tedy mohou zúčastnit všechny osoby po dosažení potřebného věku a nemají omezenou způsobilost v oblasti výkonu volebního práva. Volby jsou rovné, to znamená, že každý hlas bez ohledu na věk či postavení ve společnosti má stejnou váhu. Volby jsou přímé, není možné volit v zastoupení, obyvatelé volí své zástupce přímo bez zprostředkovatele. A poslední zásadou je, že volby jsou tajné, je tedy nemožné, aby kdokoliv zjistil, jak volič hlasoval, jedná se o zajištění osobní volby bez jakéhokoliv omezení.¹⁴

Volební právo má dvojí význam. Každý občan má volební právo aktivní a pasivní.

2.1. Aktivní volební právo

Aktivní volební právo znamená, že má volič právo na to, aby volil své zástupce v různých typech voleb. Jediné omezení, které je v současné době zakotveno v právních pramenech, které volby upravují, je věkový cenzus. V České republice občané nabývají volebního práva dosažením věku 18 let. Právo jít k volbám využívá v České republice asi 60% obyvatel při volbách do poslanecké sněmovny a při prezidentských volbách. Pokud jde o volby do Evropského parlamentu nebo o komunální či senátní volby je toto procento voličů ještě nižší.¹⁵

2.2. Pasivní volební právo

Voliči své volební právo mohou využít i pasivně, tedy využijí svého pasivního práva “být volen”. Zde je ovšem opět podmínka věku, která je k řádnému zvolení nutná. Při volbách do Poslanecké sněmovny České republiky je zapotřebí, aby byl občan, který kandiduje starší 21 let. Při volbách do Senátu nebo kandidát na prezidenta České republiky je nutné dosáhnout věku 40 let nejpozději v den voleb. Kandidát tedy může kandidovat ve věku 39 let, ale první den voleb musí dosáhnout 40 let.¹⁶

¹⁴ Všeobecné, rovné a přímé volební právo tajným hlasováním - Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky [online]. Copyright ©2020 [cit. 08.03.2020]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=301>

¹⁵ Volební právo občana, aktivní i pasivní - Politický slovník. Politický slovník | Pojmy z politiky, médií a politického marketingu [online]. Copyright ©2020 Politický slovník [cit. 08.03.2020]. Dostupné z: <http://www.politicky-slovník.cz/volby/volebni-pravo/>

¹⁶ Volební právo občana, aktivní i pasivní - Politický slovník. Politický slovník | Pojmy z politiky, médií a politického marketingu [online]. Copyright ©2020 Politický slovník [cit. 08.03.2020]. Dostupné z: <http://www.politicky-slovník.cz/volby/volebni-pravo/>

2.3. Právní zakotvení voleb

Volební právo lze definovat v subjektivním a objektivním smyslu. V subjektivním smyslu jde o právo volit a být volen. Pokud jde o objektivní smysl, jedná se o souhrn právních norem, které upravují přípravu, organizaci a provádění voleb.

“Za volební zákony se v České republice považují zákon o volbách do Parlamentu České republiky, zákon o volbách do zastupitelstev v obcích, zákon o volbách do zastupitelstev krajů a zákon o volbách do Evropského parlamentu. Tento výklad vychází z výkladu provedeného Ústavním soudem na základě jeho nálezu č. 283/2005 Sb. (Pl.ÚS 13/05).”¹⁷

2.3.1. Mezinárodní právní úprava

Právní základ volebních zákonů nalezneme v mezinárodních pramenech. Jedním z hlavních je Všeobecná deklarace lidských práv z roku 1948, která ve čl. 21 odst. 1 zakotvuje, že *“Každý má právo, aby se účastnil vlády své země přímo nebo prostřednictvím svobodně volených zástupců”*.¹⁸ Dále zakotvuje v odst. 2 právo na to, aby každý mohl vstoupit za rovných podmínek do veřejných služeb své země. V odst. 3 jsou uvedeny základní principy voleb. Vůle lidu je základem vládní moci, která je vyjádřena volbami, jež se konají v pravidelných intervalech na základě všeobecného a rovného hlasovacího práva, prováděných tajným hlasováním. Všeobecná deklarace lidských práv není mezinárodní smlouvou, jelikož byla schválena Valným shromážděním Organizace spojených národů, nelze tedy aby byla aplikována pomocí čl. 10 Ústavy České republiky, a tudíž se nejedná o součást našeho českého právního řádu. Právní teoretikové ji řadí mezi právní obyčeje, protože dokument sám o sobě není závazný, ale s ohledem na judikaturu Mezinárodního soudního dvora, je potvrzena závaznost některých jejích ustanovení.¹⁹

Jedním z dalších dokumentů, který zakotvuje volební právo je Mezinárodní pakt o ochraně občanských a politických práv z roku 1966, kde konkrétně v čl. 25 zaručuje každému občanu právo na to, aby se podílel na vedení veřejných záležitostí přímo nebo prostřednictvím svobodně zvolených zástupců, dále také zakotvuje aktivní a pasivní volební právo spolu se základními volebními zásadami.²⁰ Od okamžiku vzniku České republiky t.j. 1. ledna 1993 se ČR stala smluvní stranou Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, jelikož

¹⁷ Volební zákony - Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky [online]. Copyright ©2020 [cit. 08.03.2020]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=309>

¹⁸ Všeobecné deklarace lidských práv z roku 1948, čl. 21

¹⁹ ANTOŠ, Marek. Principy voleb v České republice: [doplněno o srovnání se státy Evropské unie]. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-734-8, str. 13-14

²⁰ Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 10. května 1976 č. 120/1976 Sb., Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a Mezinárodní pakt o hospodářských sociálních a kulturních právech, čl. 25

převzala všechny mezinárodní závazky České a Slovenské Federativní Republiky. Pakt byl formou vyhlášky Ministerstva zahraničních věcí Československé socialistické republiky publikován ve sbírce zákonů.²¹

Další z mezinárodních pramenů upravující volební právo je Dodatkový protokol Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod z roku 1952, který byl sjednán 20. března v Paříži, konkrétně jeho čl. 3, ve kterém je uvedeno, že jsou státy zavázány k tomu, aby konaly svobodné volby s tajným hlasováním a za podmínek, zajišťujících svobodné vyjádření názorů občanů, a to v rozumných časových intervalech.²²

Mezi další z mnoha důležitých mezinárodních pramenů patří také Úmluva o politických právech žen, která byla sjednána na VII. zasedání Valného shromáždění Organizace Spojených národů v březnu roku 1953, pro Československou republiku nabyla účinnosti 5. července 1955. Tato úmluva se postarala, aby v právních řádech států byla umocněna zásada rovnoprávnosti mužů a žen. Na tuto úmluvu později v roce 1980 navazovala také Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen.²³

2.3.2. Ústavní zakotvení voleb

Hlavní prameny, které v právním řádu České republiky upravují volební práva, jsou samozřejmě Ústava České republiky a Listina základních práv a svobod.

2.3.2.1. Ústava České republiky

Ústava zaručuje ve čl. 17 volby do obou komor parlamentu, články následující zakotvují základní zásady volebního práva. Uvádí se zde také aktivní a pasivní právo občanů při volbách do Poslanecké sněmovny a Senátu. Dalším typem voleb, které Ústava zaručuje je volba prezidenta republiky, který je podle čl. 54 volen v přímých volbách.

Hlavní typ voleb, kterým se zabývá tato práce je volební právo, které upravuje volby do zastupitelstev obcí a krajů. Ústava toto právo upravuje v hlavě sedmé, která je zaměřená na územní samosprávu.

²¹ Mezinárodní pakt o občanských a politických právech | Vláda ČR. Úvodní stránka | Vláda ČR [online]. Copyright ©2020 [cit. 08.03.2020]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rfp/dokumenty/zpravy-plneni-mezin-umluv/mezinarodni-pakt-o-obcanskyh-a-politickyh-pravech-19851/>

²² Sdělení č. 209/1992 Sb., sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuhle Úmluvu navazujících, Dodatkový protokol, sjednaný v Paříži dne 20. března 1952, čl. 3

²³ Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen | Vláda ČR. Úvodní stránka | Vláda ČR [online]. Copyright ©2020 [cit. 08.03.2020]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rfp/dokumenty/zpravy-plneni-mezin-umluv/umluva-o-odstraneni-vsech-forem-diskriminace-zen-19700/>

Nejvíce podstatné jsou články č. 101 a 102 Ústavy České republiky, které nám říkají, že obec spravuje zastupitelstvo a jsou zde uvedeny principy, které upravují volby do zastupitelstev a funkční období zastupitelů.²⁴

2.3.2.2. Listina základních práv a svobod

Listina základních práv a svobod spíše zaručuje obecné požadavky, které směřují k demokratickým principům právního státu. V článku č. 21 a následujících je uvedeno právo občanů podílet se na správě veřejných věcí prostřednictvím jejich volebního práva:

Článek 21

- (1) „Občané mají právo podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců.*
- (2) Volby se musí konat ve lhůtách nepřesahujících pravidelná volební období stanovená zákonem.*
- (3) Volební právo je všeobecné a rovné a vykonává se tajným hlasováním. Podmínky výkonu volebního práva stanoví zákon.*
- (4) Občané mají za rovných podmínek přístup k voleným a jiným veřejným funkcím.“²⁵*

2.3.2.3. Zákony o komunálních volbách

Do právní úpravy, která zakotvuje volby do zastupitelstev obcí, patří zákon č. 128/2000 Sb., o obcích. Zákon je ohledně této tematiky velmi strohý, vztahuje se k ní pouze § 60 „*Volby do zastupitelstev v obcích a místní referendum upravují zvláštní zákony.*“²⁶ Toto ustanovení má pouze informační charakter a odkazuje na zvláštní zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí. Tento zákon stanovuje podmínky výkonu volebního práva, upravuje organizaci voleb do zastupitelstev obcí a případný soudní přezkum.

²⁴ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

²⁵ Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, čl. 21

²⁶ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 60

3. Vyhlášení komunálních voleb a hlasovací dny

Vyhlášení komunálních voleb má v kompetenci prezident republiky, vyhlásí je formou zákona nejpozději 90 dnů před jejich konáním. Zákon je uveřejněn ve Sbírce zákonů. Den, kdy se rozešle částka Sbírky zákonů, ve které je rozhodnutí prezidenta o vyhlášení voleb uveřejněno, je považován za den vyhlášení.²⁷

Zastupitelstvo má funkční období čtyřleté. Délka volebního období je právně zakotvena jak v Ústavě České republiky v čl. 102 odst. 2, tak v zákoně o volbách do obcí v § 1 odst. 2.

Podle zákona o obcích existují dva základní druhy voleb. Máme volby řádné a mimořádné. Mimořádné volby se dále dělí na čtyři různé typy, které se uskutečňují mimo termín řádných voleb. Jedná se o nové volby, dodatečné volby, opakované hlasování a opakované volby.²⁸

3.1. Řádné volby

Volby do zastupitelstev, které jsou řádné, se konají ve všech obcích ve dvou dnech, jež jsou pátek a sobota. V pátek začíná hlasování ve 14.00 hodin a končí ve 22.00 hodin, v sobotu poté začíná hlasování v 8.00 hodin a končí ve 14.00 hodin. Datum stanoví prezident ve svém rozhodnutí o vyhlášení voleb. Zákon stanovuje, že volby musí proběhnout ve lhůtě, která odpočítává posledních třicet dnů právě probíhajícího funkčního období zastupitelů.²⁹

3.2. Mimořádné volby

Mimořádné volby se řídí stejnými právními předpisy jako řádné volby a platí pro ně stejné zásady. Výjimka je pouze ve dnech konání, v případě řádných voleb se jedná o dva dny, pokud se konají mimořádné volby jakéhokoliv typu, jsou volby konané pouze jeden den. Volební místnosti jsou otevřeny v sobotu od 7.00 hodin do 22.00 hodin.³⁰

3.2.1. Nové volby

Mimořádné nové volby zastupitelstva obce se uskutečňují na základě zákona o volbách do zastupitelstva obce a konkrétní úpravu nalezneme v § 58, který nám taxativně vymezuje důvody pro jejich konání:

²⁷ Zákon č. 491/2001 o volbách do zastupitelstev obcí § 1-3

²⁸ Mimořádné komunální volby 2010 - 2014 | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Copyright ©2020 [cit. 09.03.2020]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/mimoradne_komunalni_volby_2010_2014

²⁹ Zákon č. 491/2001 o volbách do zastupitelstev obcí § 3

³⁰ Mimořádné komunální volby 2010 - 2014 | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Copyright ©2020 [cit. 09.03.2020]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/mimoradne_komunalni_volby_2010_2014

- a) Jestliže se počet členů zastupitelstva obce sníží o více než polovinu oproti počtu určenému podle zákona a nejsou-li náhradníci
- b) Jestliže se počet členů zastupitelstva obce sníží pod hranici 5 a nejsou-li náhradníci
- c) Dojde-li ke vzniku nové obce
- d) Dojde-li k rozpuštění zastupitelstva obce podle zvláštního právního předpisu³¹

Pokud nastane některý z výše uvedených důvodů, je nutné vyhlášení mimořádných nových voleb. Starosta obce, u které nastaly důvody pro nové volby, zašle Ministerstvu vnitra ČR prostřednictvím krajského úřadu návrh na vyhlášení nových voleb do zastupitelstva. Návrh by měl být zaslán do 30 dnů od dne, kdy důvod nastal. Ministr vnitra poté co obdrží návrh, vyhlásí do 30 dnů nové volby. Mimořádné nové volby se nebudou konat v případě, že důvod, pro který by se měly uskutečnit, nastane v posledních 6 měsících funkčního období aktuálního zastupitelstva.³²

3.2.2. Dodatečné volby

Dodatečné volby jsou dalším typem mimořádných voleb, které jsou upraveny v § 54 zákona o volbách do zastupitelstev. Tyto volby jsou vyhlášeny do 30 dnů ministrem vnitra po zveřejnění komplexních výsledků, v případě, že počet všech kandidátů, kteří jsou uvedeni na kandidátních listinách a kteří jsou ve vyhlášeném termínu voleb zaregistrováni, nedosahuje nadpoloviční většiny počtu členů zastupitelstva obce.³³

3.2.3. Opakované hlasování

Opakované hlasování se uskutečňuje po vyhlášení ministra vnitra v případě, že volební komise v daném termínu neodevzdá zápis o průběhu a konečném výsledku hlasování. O neplatnosti hlasování v jednom či více volebních okrscích může rozhodnout i soud.³⁴

³¹ Zákon č. 491/2001 o volbách do zastupitelstev obcí § 58 odst. 1

³² Zákon č. 491/2001 o volbách do zastupitelstev obcí § 58

³³ Mimořádné komunální volby 2010 - 2014 | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Copyright ©2020 [cit. 09.03.2020]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/mimoradne_komunalni_volby_2010_2014

³⁴ Mimořádné komunální volby 2010 - 2014 | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Copyright ©2020 [cit. 09.03.2020]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/mimoradne_komunalni_volby_2010_2014

3.2.4. Opakované volby

Opakované volby jsou upraveny v § 54 zákona o volbách do zastupitelstev odst. 2 a 4, a jejich konání je možné pouze na základě rozhodnutí soudu, kterému předchází podnětný návrh na neplatnost voleb.³⁵

³⁵ Mimořádné komunální volby 2010 - 2014 | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Copyright ©2020 [cit. 09.03.2020]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/mimoradne_komunalni_volby_2010_2014

4. Volební systém

Volební systém můžeme definovat jako soustavu pravidel, díky nimž se dle počtu hlasů rozdělí ve volbách mandáty jednotlivým kandidátům nebo stranám. Jedná se o komplexní proces voleb, který začíná jejich přípravou a vyhlášením až do vyhlášení jejich celkových výsledků.³⁶

Všechny volební systémy můžeme definovat pěti základními složkami, jež jsou volební obvod, struktura hlasu, forma kandidatury, volební formule a volební klauzule.³⁷

V užším pojetí rozlišujeme dva základní volební systémy.

4.1. Většinový systém

Jde o systém, ve kterém tzv. vítěz bere vše, to znamená, že v jednom volebním obvodu jsou všechny mandáty přiděleny k jedné kandidátce.³⁸ Teoreticky lze většinový systém dále dělit na:

4.1.1. Systém relativní většiny

Systém funguje na principu většiny odevzdaných hlasů. Tento proces se užívá primárně v jednomandátových volebních obvodech. Kandidát, pro kterého bude hlasovat většina, získá mandát. Nevýhodou je množství propadlých hlasů.³⁹

4.1.2. Dvoukolový většinový volební systém

Tento systém může být nazýván i vícekolový, funguje na principu absolutní většiny odevzdaných hlasů. Dvoukolový většinový systém se užívá i v České republice při volbě do horní komory parlamentu a také v prezidentských volbách. Postup je takový, že v prvním kole je vítězným kandidátem pouze ten, kterému bude přidělen nadpoloviční počet hlasů. Pokud se tak nestane, přistoupí se k druhému kole. Do dalšího kola postoupí dva kandidáti, kterým bylo

³⁶ NOVÁK, Miroslav a Tomáš LEBEDA. Volební a stranické systémy: ČR v mezinárodním srovnání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-86473-88-0.

³⁷ ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5, str. 52-54

³⁸ Volební systém | Politický slovník. Politický slovník | Pojmy z politiky, médií a politického marketingu [online]. Copyright ©2020 Politický slovník [cit. 01.03.2020]. Dostupné z: <http://www.politicky-slovník.cz/volby/volebni-system/>

³⁹ CHYTILEK, Roman - HUŠEK, Petr: Většinové volební systémy, in: CHYTILEK, Roman - ŠEDO, Jakub (eds.): Volební systémy, Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, Brno 2004. ISBN 978-80-7367-548-6, str. 64-93

přiděleno nejvíce hlasů v prvním kole. Konečným vítězem je poté kandidát, pro kterého bude hlasovat většina.⁴⁰

4.1.3. Výhody

Výhodou většinového systému je snadný zisk politické stability, jelikož se vytvoří jednotný (jednostranný) zastupitelský orgán. Jak již bylo zmíněno, v České republice se užívá při volbě prezidenta a při volbě do horní komory parlamentu, takže tento systém můžeme přiřadit hlavně k volbám, při kterých volíme výjimečné funkce.⁴¹

4.1.4. Nevýhody

Hlavní nevýhodou tohoto systému shledávám v počtu případných propadlých hlasů, což znamená, že výsledky voleb neodpovídají mínění voličů ve volbách. Další nevýhodou je zvýhodňování velkých stran a psychologický tlak na voliče, který musí přemýšlet a hlasovat tak, aby jeho hlas nepropadnul.⁴²

4.2. Poměrný volební systém

Poměrný volební systém funguje na principu rozdělení mandátů v určitém poměru k počtu získaných hlasů. Kandidáti tedy získávají mandáty poměrně dle jejich úspěšnosti při získání hlasů od voličů. Hlasy jsou následně převedeny podle různých metod.⁴³

Stejně jako většinový volební systém i tento se dále dělí na tři typy:

4.2.1. Listinný poměrný volební systém

Listinný volební systém je založen na tom, že politické strany vytvoří kandidátní listinu, která má své jednotlivé představitele, jež kandidují za politickou stranu či politické uskupení a

⁴⁰ CHYTILEK, Roman - HUŠEK, Petr: Většinové volební systémy, in: CHYTILEK, Roman - ŠEDO, Jakub (eds.): Volební systémy, Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, Brno 2004. ISBN 978-80-7367-548-6, str. 64-93

⁴¹ VĚTŠINOVÝ VOLEBNÍ SYSTÉM V PARLAMENTNÍCH VOLBÁCH V RŮZNÝCH STÁTECH – Parlament České republiky – Kancelář Poslanecké sněmovny – Parlamentní institut [online]. Copyright ©2020 [cit. 14.03.2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=26432>

⁴² VĚTŠINOVÝ VOLEBNÍ SYSTÉM V PARLAMENTNÍCH VOLBÁCH V RŮZNÝCH STÁTECH – Parlament České republiky – Kancelář Poslanecké sněmovny – Parlamentní institut [online]. Copyright ©2020 [cit. 14.03.2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=26432>

⁴³ Volební systém | Politický slovník. Politický slovník | Pojmy z politiky, médií a politického marketingu [online]. Copyright ©2020 Politický slovník [cit. 14.03.2020]. Dostupné z: <http://www.politicky-slovník.cz/volby/volebni-system/>

v následném hlasování voliči vybírají celou stranu. Tento systém se v České republice užívá při volbách do dolní komory parlamentu nebo při komunálních volbách.⁴⁴

4.2.2. Systém jednoho přenosného hlasu

Systém jednoho přenosného hlasu patří do typů poměrných volebních systémů. Je užíván v případě vícemandátových volebních obvodů, kdy voliči přidělují hlasy na kandidátní listině dle svých preferencí.⁴⁵

4.2.3. Personalizovaný poměrný volební systém

Jedná se o smíšený systém výše uvedených systémů. Základem je propojení poměrné a většinové volební složky. Mandáty jsou částečně rozděleny dle relativně většinového systému, ale celkové rozdělení je závislé na míře proporcionality.⁴⁶

4.2.4. Výhody

Výhodou poměrných systémů je velké spektrum zastoupení politických stran a zároveň jsou lepším obrazem zájmů občanů než v případě většinových systémů. V České republice, jak již bylo zmíněno, je používán listinný volební systém, který je užíván při volbách do dolní komory parlamentu a také při volbách do obecních a krajských zastupitelstev.⁴⁷

4.2.5. Nevýhody

Nevýhodou poměrných systémů je zároveň jeho shledávaná výhoda, a to je široké spektrum stran, které se teoreticky mohou díky hlasům voličů dostat k moci, ale to zároveň může vést k neshodám mezi jednotlivými stranami v případě rozhodování.⁴⁸

⁴⁴ IPM Listinné systémy | IPM. IPM Jsme marketingoví konzultanti | Institut politického marketingu [online]. Copyright © Institut politického marketingu 2013 [cit. 15.03.2020]. Dostupné z: <http://politickymarketing.com/glossary/listinne-systemy>

⁴⁵ IPM Systém jednoho přenosného hlasu - STV | IPM. IPM Jsme marketingoví konzultanti | Institut politického marketingu [online]. Copyright © Institut politického marketingu 2013 [cit. 15.03.2020]. Dostupné z: <http://politickymarketing.com/glossary/system-jednoho-prenosneho-hlasu-stv>

⁴⁶ IPM Personalizovaný poměrný systém | IPM. IPM Jsme marketingoví konzultanti | Institut politického marketingu [online]. Copyright © Institut politického marketingu 2013 [cit. 15.03.2020]. Dostupné z: <http://politickymarketing.com/glossary/personalizovany-pomerny-system>

⁴⁷ Volební systém | Politický slovník. Politický slovník | Pojmy z politiky, médií a politického marketingu [online]. Copyright ©2020 Politický slovník [cit. 15.03.2020]. Dostupné z: <http://www.politicky-slovník.cz/volby/volebni-system/>

⁴⁸ Volební systém | Politický slovník. Politický slovník | Pojmy z politiky, médií a politického marketingu [online]. Copyright ©2020 Politický slovník [cit. 15.03.2020]. Dostupné z: <http://www.politicky-slovník.cz/volby/volebni-system/>

4.3. Smíšený volební systém

Smíšený volební systém je hybridem, který někteří autoři označují jako samostatný typ volebního systému. Hlavním znakem je jeho užívání spíše v rámci vícemandátových volebních obvodech.⁴⁹

⁴⁹ IPM Semiproporční systém | IPM. IPM Jsme marketingoví konzultanti | Institut politického marketingu [online]. Copyright © Institut politického marketingu 2013 [cit. 15.03.2020]. Dostupné z: <http://politickymarketing.com/glossary/semiproporcní-system>

5. Obec

Česká republika je jednotným státem, který se dále člení na územní samosprávné celky. Tento pojem je uveden i v ústavě v hlavě sedmé, která jejich roli primárně upravuje. Územní samosprávné celky se dělí na vyšší a nižší a jedná se o kraje a obce.⁵⁰

V oblasti komunálních voleb jde o výběr zástupců v nejnižší úrovni organizace státu, tedy o volbu zastupitelů v konkrétní obci nebo její části.

Definici pojmu obce nalezneme v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích v § 1: „*Obec je základním územním samosprávním společenstvím občanů, tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce.*“⁵¹ Dále zákon obec definuje jako veřejnoprávní korporaci, vlastníci majetek a v právních vztazích vystupuje svým jménem a z těchto vztahů jí vznikají práva a povinnosti.⁵²

Český úřad zeměměřičský a katastrální uvádí, že v České republice je ke dni 27. května 2016 celkem 6259 obcí a újezdů.⁵³

Podle zákona o obcích dělíme obce v České republice na několik typů.

- a) Obec, jedná se o obec venkovského nebo vesnického typu,
- b) Město je obec, která má alespoň 3000 obyvatel a stanoví tak předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády, která tak jednala na návrh dané obce.
- c) Městys je historický titul, který v současnosti užívají obce, kterým tak stanovil předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády, která tak jednala na návrh daných obcí. Dále jsou to obce, které toto označení užívaly přede dnem 17. května 1945 a prošly výše popsaným postupem.
- d) Statutární město je městem, kterému tento status přiznal zákon. Všechna statutární města jsou taxativně uvedena v zákoně o obcích v § 4 odst. 1. Jedná se o města, která pomocí vlastní vyhlášky, která se nazývá statut města, mohou zřizovat městské části nebo městské obvody. V současnosti má Česká republika 26 statutárních měst.⁵⁴

⁵⁰ ŠARADÍN, Pavel a Jan OUTLÝ. *Studie o volbách do zastupitelstev v obcích*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0798-1, str. 13.

⁵¹ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 1

⁵² Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 2

⁵³ ČÚZK - Úvod [online]. Copyright ©2020 [cit. 17.03.2020]. Dostupné z: https://www.cuzk.cz/Uvod/Produkty-a-sluzby/RUIAN/2-Poskytovani-udaju-RUIAN-ISUI-VDP/Ciselniky-ISUI/Nizsi-uzemni-prvky-a-uzemne-evidencni-jednotky.aspx#UI_OBEC

⁵⁴ ŠARADÍN, Pavel a Jan OUTLÝ. *Studie o volbách do zastupitelstev v obcích*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0798-1, str. 13-14.

Zvláštním typem města je hlavní město Praha, kterému je tento status přiznaný zvláštním zákonem č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze. Praha je statutární město svého druhu, ale neupravuje ji zákon o obcích.

Do všech výše uvedených obcí probíhají ze zákona komunální volby, celkový počet komunálních voleb je tedy z důvodu členění statutárních měst o něco vyšší než celkový počet obcí na území České republiky.

6. Orgány obce

Z důvodu svého postavení jakožto veřejnoprávní korporace jedná prostřednictvím svých orgánů. Ústava České republiky zaručuje samostatné spravování zastupitelstvem, ale další orgány obce již nezmiňuje. Jaké má obec orgány upravuje zákon o obcích, který uvádí zastupitelstvo obce, radu obce, starostu, obecní úřad, zvláštní orgány obce a komise v případě, že je jim svěřen výkon přenesené působnosti.

6.1. zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce je považováno za kolektivní vrcholný samosprávný orgán. Legitimitu získalo na základě hlasů od voličů. Jedná se o jediný orgán obce, který je vytvořen přímou volbou. Počet členů zastupitelstva se odvíjí od počtu obyvatel v obci. Zastupitelstvo obce stanovuje počet zastupitelů na budoucí volební období, nejpozději zveřejní zastupitelstvo obce tuto informaci 85 dnů před dnem konání nových voleb.⁵⁵

6.1.1. Práva zastupitelstva a jeho členů

Jedná se především o tři základní práva, jež jsou právo iniciativy, právo interpelace a právo na informace. Jde tedy o předkládání návrhů zastupitelstvu, radě případně výborům a komisím. Člen zastupitelstva může vznášet dotazy, připomínky a podněty a požadovat informace ve věcech výkonu jednotlivých funkcí. Pravomoc zastupitelstva pak upravuje § 84 a § 85 zákona o obcích, kde jsou vymezeny oblasti výkonu zastupitelstva obce v samostatné působnosti.⁵⁶

6.1.2. Povinnosti členů zastupitelstva

Povinnosti zastupitele jsou dvě, jedná se o aktivní účast a dále má povinnost vyvarovat se případnému střetu zájmů. Jakožto přímo zvolený zástupce občanů dané obce má člen zastupitelstva především hájit zájmy občanů obce na zasedání zastupitelstva, kde má povinnou účast, ale samozřejmě i mimo zasedání má jednat a vystupovat tak, aby nebyla vážnost jeho funkce zpochybňována.⁵⁷

⁵⁵ VALEŠ, Lukáš. Politologické aspekty veřejné správy. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. ISBN 80-7380-010-1, str. 127-128

⁵⁶ BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4, str. 67 – 68.

⁵⁷ BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4, str. 68 – 69.

Každý zastupitel má ze zákona stejné právní postavení. Zákon o obcích dělí členy zastupitelstva na uvolněné a neuvolněné. Hlavní rozdíl nalezneme v rozsahu výkonu funkce a také zde funguje odlišný způsob odměňování. Zákon nestanovuje přesný počet uvolněných a neuvolněných členů a přiznává zastupitelstvu pravomoc rozhodnout o tom, kdo bude uvolněný nebo neuvolněný zastupitel.⁵⁸

6.1.3. Uvolněný člen zastupitelstva

Uvolněným členem zastupitelstva je každý, který je z důvodu výkonu této funkce uvolněn ze svého pracovního poměru a výkon člena zastupitelstva obstarává na plný úvazek. Dále je to také člen zastupitelstva, který neměl pracovní poměr, ale výkon funkce obstarává v plném rozsahu. Tito zastupitelé a jejich vztahy, které vyplývají z výkonu funkce, se neřídí zákoníkem práce. Za výkon ve své funkci náleží uvolněnému zastupiteli měsíční odměna, ale zároveň není vůči obci v zaměstnaneckém poměru. Výše odměny je stanovena nařízením vlády č. 202/2018 Sb., o výši odměn členů zastupitelstev územních samosprávných celků, a odvíjí se podle počtu obyvatel, kteří mají k 1. lednu hlášen trvalý pobyt v obci. Tato funkce je vykonávána nepřetržitě celý den a nemůžeme ji považovat pouze za osmihodinovou pracovní dobu, po kterou se uvolněný člen zastupitelstva pohybuje na obecním úřadu.⁵⁹

6.1.4. Neuvolněný člen zastupitelstva

Neuvolněným zastupitelem je ten, který vykonává funkci v zastupitelstvu zároveň s jiným povoláním. Zaměstnavatel poskytne nezbytné pracovní volno pro výkon jeho funkce. Zastupitelstvo obce určuje o jak nezbytný rozsah se jedná, ale minimálně se jedná o dobu zasedání zastupitelstva. Neuvolněnému členu náleží za pracovní volno náhrada mzdy od zaměstnavatele, kterému ji následně uhradí obec.⁶⁰

6.2. Rada obce

Rada je výkonným kolektivním orgánem, který ze svých členů volí zastupitelstvo, jedná se tedy o orgán odvozený. Funkce v radě je přímo závislá na funkci zastupitele, to znamená, že v případě ukončení mandátu zastupitele, zanikne i jeho funkce v radě. Počet členů v radě se

⁵⁸ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 71

⁵⁹ Zastupitelstvo – vrcholný orgán obce - SMS ČR - Rok v obci. SMS ČR - Rok v obci [online]. Copyright ©2020 [cit. 19.03.2020]. Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/rukovet-starosty/detail/36-zastupitelstvo-%E2%80%93-vrcholny-organ-obce/>

⁶⁰ Zastupitelstvo – vrcholný orgán obce - SMS ČR - Rok v obci. SMS ČR - Rok v obci [online]. Copyright ©2020 [cit. 19.03.2020]. Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/rukovet-starosty/detail/36-zastupitelstvo-%E2%80%93-vrcholny-organ-obce/>

odvíjí od počtu členů zastupitelstva, je možné mít nejméně 5 členů rady a nejvíce 11, jejich počet musí být vždy lichý a odpovídá jedné třetině počtu členů zastupitelstva. Obce, které mají méně než 15 členů zastupitelstva radu obce nevolí a její pravomoci vykonává starosta.⁶¹

6.3. Starosta

Hlavní funkcí starosty je zastupovat obec navenek, své vlastní pravomoci nemá, ale je součástí rady a jmenuje její další členy. Úkony, který v rámci své funkce vykonává, jsou předem schváleny zastupitelstvem nebo radou obce, pokud by jednal bez jejich souhlasu, bylo by jeho jednání neplatné.

Starosta je členem zastupitelstva, které ho jako starostu zvolilo a je mu tedy zodpovědný. Oproti zastupitelům má zákonnou povinnost být občanem České republiky. Jeho největší kompetencí je řízení zasedání zastupitelstva a rady. Rozhoduje o programu a jeho jednotlivých bodech.⁶²

6.4. Obecní úřad

Obecní úřad je složen ze starosty, místostarosty, tajemníkem obecního úřadu a zaměstnanci obce, kteří jsou zařazeni do obecního úřadu. V obcích, které nemají zaměstnance zařazené do obecního úřadu, může být obecní úřad tvořen jen starostou a místostarostou. Obecní úřad je možné členit na odbory, ale nejedná se o zákonnou povinnost. O případném členění rozhoduje rada obce. V obcích, které nezřídily radu, rozhoduje o členění zastupitelstvo.⁶³

6.5. Výbory a komise

Dalšími orgány, které si obec může zvolit jsou výbory zastupitelstva a komise rady.

6.5.1. Výbory zastupitelstva

Jedná se o ustanovený orgán zastupitelstva, který disponuje poradní, kontrolní a iniciativní funkcí. Výbory musí být vždy minimálně tříčlenné. Jejich funkční období je závislé na funkční období zastupitelstva. Ze zákona má zastupitelstvo zřídit dva výbory, jedná se o kontrolní a

⁶¹ VALEŠ, Lukáš. Politologické aspekty veřejné správy. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. ISBN 80-7380-010-1, str. 128 – 129.

⁶² BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4, str. 72 – 74.

⁶³ BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4, str. 77.

finanční výbor. V případě, že v obci žijí etnické menšiny, které tvoří deset a více procent obyvatelstva obce, je nutné také zřídit výbor pro národnostní menšiny.⁶⁴

6.5.2. Komise rady

Komise jsou orgánem obecní rady, která je zřizuje a ruší. Hlavní náplní funkce členů v komisi je zasílání návrhů radě, případně být poradním orgánem. Funkční období stejně jako u výborů je spjato s funkčním obdobím zastupitelstva.⁶⁵

⁶⁴ VALEŠ, Lukáš. Politologické aspekty veřejné správy. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. ISBN 80-7380-010-1, str. 129.

⁶⁵ VALEŠ, Lukáš. Politologické aspekty veřejné správy. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. ISBN 80-7380-010-1, str. 129.

7. Volební orgány

Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí v § 4 taxativně vymezuje volební orgány. Jedná se o:

- a) *Státní volební komise,*
- b) *Ministerstvo vnitra,*
- c) *Český statistický úřad,*
- d) *krajský úřad, Magistrát hlavního města Prahy,*
- e) *pověřený obecní úřad, a Magistráty měst Prahy, Brna, Ostravy a Plzně,*
- g) *obecní úřad, městský úřad, magistrát územně nečleněného statutárního města, úřad městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města a úřad městské části hlavního města Prahy (dále jen "obecní úřad"),*
- h) *starosta,*
- i) *okresková volební komise.*⁶⁶

7.1. Státní volební komise

Státní volební komise je vytvořena zvláštním právním předpisem zákonem č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů. Jedná se o stálý volební orgán v sektoru věnujícím se volbám. Je složen z předsedy (ministr vnitra), členy a náhradníky, kteří jsou jmenováni a odvoláváni vládou České republiky na návrh ministra vnitra.⁶⁷

Kompetence státní volební komise jsou upraveny v § 7 odst. 2 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí. Jedná se o koordinaci přípravy, organizace, průběh a provedení voleb do zastupitelstev obcí, dohlíží nad zabezpečením organizačně technických úkonů, které jsou důležité k provedení voleb do zastupitelstev obcí. Po skončení voleb vyhláší a zveřejňuje výsledky voleb a při průběhu sčítání volebních hlasů vydává povolení k přítomnosti dalších osob.⁶⁸

⁶⁶ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 4

⁶⁷ Státní volební komise - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2019 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 15.03.2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/statni-volebni-komise-93402.aspx>

⁶⁸ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 7

7.2. Ministerstvo vnitra

„Ministerstvo vnitra je ústředním orgánem státní správy na úseku voleb do zastupitelstva obcí,“⁶⁹ také působí na úseku nových, dodatečných a opakovaných voleb do zastupitelstev obcí. Jeho kompetence jsou zejména metodické řízení a kontrola organizace a technické přípravy voleb, dále jejich provedení a průběh nebo případné stížnosti na některý z kontrolovaných procesů. Provádí tisk volebních materiálů a zajišťuje způsobilé zaměstnance.⁷⁰

7.3. Český statistický úřad

Český statistický úřad je orgán státní správy, který zajišťuje systém zjišťování a zpracování výsledků voleb do zastupitelstev obcí, dále také zajišťuje příslušné programové vybavení a poskytuje konečné výsledky voleb. Má povinnost vyhotovit zápis o výsledcích voleb, zajišťuje technickou dostupnost průběžných a celkových výsledků, zabezpečuje způsobilé zaměstnance pro jednotlivá pracoviště, vede školení členů okrskových volebních komisí, řeší stížnosti ohledně technických zařízení a příslušného programového vybavení.⁷¹

7.4. Krajský úřad

Krajský úřad v oblasti voleb do zastupitelstva obcí zajišťuje přípravu, průběh a provedení voleb v kraji v oblasti organizační a technické, v případě organizačně technických problémů řeší stížnosti, kontroluje průběžné výsledky hlasování a následné sčítání hlasů, spolupracuje s Českým statistickým úřadem a vytváří seznam s telefonním spojením do každé volební místnosti v rámci územního obvodu kraje. V rámci svých kompetencí může dle zákona o volbách do zastupitelstev ukládat pokuty. Ověřuje způsobilost zaměstnanců obcí a po skončení voleb zajišťuje archivaci.⁷²

Všechny činnosti vykonávané krajskými úřady, které jsou uvedeny v zákoně o volbách do zastupitelstev obcí, smí vykonávat zaměstnanec kraje, který vykonal zkoušku odborné způsobilosti a získal osvědčení.⁷³

⁶⁹ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 8 odst. 1

⁷⁰ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 8 odst. 2

⁷¹ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 9

⁷² Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 10

⁷³ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 8 odst. 2 písm. c)

7.5. Pověřený obecní úřad

Pověřený obecní úřad v oblasti voleb do zastupitelstva projednává a registruje kandidátní listiny obcí, které leží v jeho územním obvodu, informuje starosty těchto obcí o registraci kandidátních listin nejpozději 48 dnů přede dnem voleb. Zajišťuje losování pořadí volebních stran, jež jsou na hlasovacím lístku a následně jejich tisk. Vyhláší výsledky obcí, které jsou v jeho územním obvodu a spolupracuje s Českým statistickým úřadem. V oblasti kontroly se zabývá sčítáním hlasů okrskovou volební komisí a kontroluje průběh hlasování ve volebních místnostech. Po ukončení voleb zajišťuje archivaci. Pověřený obecní úřad provádí také školení členů okrskových komisí, zajišťuje proškolení v oblasti zásad při hlasování a orientaci v systému zjišťování a zpracování výsledků voleb. Toto školení provádí Český statistický úřad, který má za úkol informovat o účasti příslušný obecní úřad.⁷⁴

7.6. Obecní úřad v obcích, kde jsou zřízeny alespoň 2 odbory

Obecní úřad, kde jsou zřízeny alespoň 2 odbory není závislý na pověřeném obecním úřadu, ale zajišťuje si sám registraci kandidátních listin, informuje o nich starostu. Tiskne hlasovací lístky, na kterých losoval pořadí volebních stran a vyhláší výsledky. Provádí i následnou archivaci volební dokumentace.⁷⁵

7.7. Obecní úřad

Obecní úřad, který nemá zřízené odbory a není ani pověřeným obecním úřadem zajišťuje volební místnosti, zaměřuje se na potřebné vybavení a pracovníky. Zajišťuje vedení stálého seznamu voličů a v případě voliče, který není státním občanem České republiky, oznamuje Policii České republiky údaj o zápisu do dodatku stálého seznamu voličů, případně jeho vyškrtnutí. Obstarává telefonní spojení s volebními místnostmi a řeší případné stížnosti ohledně organizačně technického zabezpečení. Plní i další úkoly, které jsou uvedeny v zákoně o volbách do zastupitelstev obcí a provádí archivaci volební dokumentace.⁷⁶

⁷⁴ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 12

⁷⁵ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 13

⁷⁶ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 14

7.8. Starosta

Starosta stanoví stálé volební okrsky, informuje obyvatelé obce o místě a době konání voleb do zastupitelstva obce, zaručí distribuci hlasovacích lístků. Rozhoduje o počtu členů okrskové volební komise s ohledem na počet voličů tak, že členů volební komise je nejméně šest, a toto rozhodnutí musí být provedeno ve lhůtě 60 dnů přede dnem voleb. Nejpozději do 21 dnů přede dnem voleb musí svolat první zasedání okrskové komise, kde informuje členy o termínech školení k zásadám hlasování a také o důsledcích, pokud se školení neúčastní. Na úřední desce informuje ohledně počtu a sídlech volebních okrsků a plní další úkoly, které stanovuje zákon o volbách do zastupitelstva obcí.⁷⁷

7.9. Okrsková volební komise

Okrsková volební komise má ze zákona 4 hlavní úkoly:

- „a) dbá o pořádek ve volební místnosti,*
- b) zajišťuje a dozírá na průběh hlasování,*
- c) sčítá hlasy a vyhotovuje zápis o průběhu a výsledku hlasování,*
- d) odevzdává volební dokumentaci do úschovy obecnímu úřadu s výjimkou jednoho stejnopisu zápisu o průběhu a výsledku hlasování.“⁷⁸*

7.9.1. Členství v okrskové komisi

Členství v okrskové komisi není podmíněno státním občanstvím v České republice. V případech občanů jiného státu, kterému je přiznáno právo volit mezinárodní úmluvou, která zavazuje Českou republiku, je nutné jejich přihlášení k trvalému pobytu. Dále musí splnit podmínku věku, která je dána limitem dosažením 18 let alespoň v den složení slibu, nesmí u něj nastat překážka výkonu volebního práva a nesmí být kandidátem ve volbách do zastupitelstva obce, pro níž byla okrsková komise vytvořena. Členem volební okrskové komise může být delegovaný člen každé volební strany se zaregistrovanou kandidátní listinou.

Členství vzniká složením slibu, který zní: *„Slibuji na svou čest, že budu svědomitě a nestranně vykonávat svoji funkci a budu se při tom řídit Ústavou, zákony a jinými právními předpisy České republiky.“⁷⁹*

⁷⁷ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 15

⁷⁸ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 16

⁷⁹ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 17 odst. 4

7.9.2. Zánik členství v okrskové komisi

Členství zanikne úmrtím; vzdáním se funkce člena, což je podmíněné písemným prohlášením, které musí být doručené předsedovi okrskové volební komise a nelze ho vzít zpět; odvoláním člena, které musí být taky písemné od delegáta nebo jmenovatele daného člena a doručené předsedovi. Členství zaniká také v případě, kdy volební komise ukončí činnost, anebo pokud člen komise nevykonává svoji funkci a je déle než dvě hodiny nepřítomný.⁸⁰

Při prvním zasedání určuje okrsková komise ze svých řad předsedu a místopředsedu pomocí losu. Na losování dohlíží zapisovatel, který do losování není zařazen. Předseda, místopředseda a zapisovatel jsou členové, kteří jsou povinni k účasti na školení k zásadám hlasování a k systému zjišťování a zpracování výsledků hlasování. V ostatních případech nepřítomnosti předsedy jej může zastoupit místopředseda. K tomu, aby byla okrsková komise usnášeníschopná, je nutná přítomnost nadpoloviční většiny jejích členů.⁸¹

⁸⁰ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 17

⁸¹ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 18

8. Volební obvod

Volebním obvodem nazýváme jasně stanovené území, kde lze získat předem stanovený počet mandátů v rámci voleb.⁸²

Obec tvoří jeden volební obvod. V případě konání voleb, může zastupitelstvo vytvořit více volebních obvodů, ale musí to být nejpozději 85 dnů před dnem konání. K tomu, aby bylo vytvořeno více volebních obvodů, jsou dány podmínky stanovené v zákoně o volbách do zastupitelstev obcí:

- U obcí, které mají počet obyvatel menší než 10 000, musí být v každém volebním obvodu voleno nejméně 5 členů zastupitelstva obce.
- U obcí, které mají více než 10 001 do 50 000 obyvatel, je nutné volit v každém volebním obvodu nejméně 7 členů zastupitelstva obce.
- U obcí, které mají nad 50 000 obyvatel, musí být voleno nejméně 9 členů v každém volebním obvodu.

V případě hlavního města Prahy a v dalších statutárních městech, které se člení na městské části nebo městské obvody, mohou být tyto části součástí pouze jednoho volebního obvodu. Volební obvody těchto měst jsou pouze výčtem jejich celých samosprávných městských částí či obvodů.

K tomu, aby vytvořené volební obvody byly platné, musí starosta příslušného města do dvou dnů od vytvoření zveřejnit seznam vytvořených volebních obvodů na úřední desku, nebo jiným způsobem informovat občany města v místě obvyklém. Seznam, který je zveřejněn, obsahuje popis vzniklých volebních obvodů, počet členů zastupitelstva obce, kteří budou voleni a jejich rozdělení, dále se také zveřejňuje, jaký je potřebný počet podpisů pro nezávislé kandidáty a sdružení nezávislých kandidátů.⁸³

Počet mandátů je stanoven předem zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích podle velikosti obce. Nejedná se o rozlohu obce, ale o počet obyvatel. Počet mandátů se přiděluje poměrně k počtu obyvatel dané obce.⁸⁴

⁸² CABADA, Ladislav; KUBÁT A KOL., Michal; A KOL. Úvod do studia politických věd. Praha: Eurolex Bohemia s. r. o., 2004. ISBN 80-86432-63-7, str. 286.

⁸³ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí

⁸⁴ ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5, str. 54.

Tabulka č. 1 – Počet obyvatel v poměru k počtu mandátů

Počet obyvatel	Počet mandátů v zastupitelstvu
Do 500	5 až 15
Nad 500 do 3000	7 až 15
Nad 3000 do 10 000	11 až 25
Nad 10 000 do 50 000	15 až 35
Nad 50 000 do 150 000	25 až 45
Nad 150 000	35 až 55

Zdroj: vlastní zpracování dle Zákona č. 128/2000 Sb., o obcích § 68 odst. 1

8.1. Volební okrsky

Volební okrsky lze podle Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního definovat jako první účelově územní prvek, který je veden pod číselnou identifikací v Registru územní identifikace, adres a nemovitostí. Jedná se o osídlené území, které se vymezilo k účelu konání voleb, je vytvořeno pouze pro usnadnění realizace aktivního volebního práva, ale nestanovuje počet mandátů.⁸⁵

V každé obci jsou stanoveny stálé volební okrsky starostou a vytváří se tak, aby zahrnovaly přibližně 1000 voličů. Není možné měnit či přidávat volební okrsky v době vyhlášení voleb až do vyhlášení celkových výsledků od Státní volební komise. Změna volebních okrsků je povolena ze zákona pouze v případech, kdy se zvýší nebo sníží počet voličů v daném volebním okrsku o jednu třetinu, nebo nastaly změny v oblasti hranic obce tak, že se rozšířilo osídlené území. Změny mohou nastat i v případě hranic městského obvodu nebo městské části. Volební okrskem musí mít shodné hranici s hranicí volebních obvodů pro volby do zastupitelstev obcí a horní komory parlamentu.⁸⁶

8.2. Volební místnosti

Volební místnosti jsou stanoveny starostou obce, který nejpozději 15 dnů přede dnem konání voleb oznámí na úřední desce místa a dobu konání voleb. Musí být zajištěno řádné vybavení volební místnosti, jako je volební schránka, přenosná volební schránka, hlasovací lísky spolu s prázdnými neprůhlednými obálkami stejné velikosti jakosti a barvy s úředním razítkem, také musí být k dispozici psací potřeby. K nahlédnutí musí být ve volební místnosti výpisy ze seznamů a také zákon o volbách do zastupitelstev obcí. Pro zachování tajného

⁸⁵ ČÚZK - Volební okrsky v RÚIAN. ČÚZK - Úvod [online]. Copyright © [cit. 17.03.2020]. Dostupné z: <https://www.cuzk.cz/Úvod/Produkty-a-sluzby/RUIAN/Volebni-okrsky-v-RUIAN/Volebni-okrsky-v-RUIAN.aspx>

⁸⁶ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 26

hlasování, je ve volební místnosti vytvořen zvláštní oddělený prostor, ve kterém voliči vkládají hlasovací lístky do volebních obálek. Pro přehlednost a informovanost občanů je nutné mít ve volební místnosti viditelně vyvěšen vzor hlasovacího lístku a v případě, že některý z kandidátů odvolal svoji kandidaturu, také jeho prohlášení o vzdání se, pokud byla doručena méně než dva dny před zahájením voleb. V objektu, ve kterém byla stanovena volební místnost, je nutné vyvěsit státní vlajku a přímo v dané volební místnosti umístit na důstojné místo velký státní znak⁸⁷

8.2.1. Pořádek ve volební místnosti a v jejím bezprostředním okolí

Předseda okrskové komise zodpovídá za pořádek ve volební místnosti a také v jejím bezprostředním okolí. Vydává zavazující pokyny, které mají zaručit pořádek a důstojný průběh hlasování. Ve volební místnosti jsou po celou dobu voleb přítomni členové okrskové volební komise a provádějí sčítání hlasů. O průběhu a průběžných výsledcích nesmí členové komise informovat veřejnost, jejich mlčenlivost platí až do podpisu zápisu o průběhu a výsledku hlasování. Ostatní občany mohou pouze informovat ohledně počtu již hlasujících voličů.⁸⁸

Po ukončení prvního dne voleb, tj. pátek ve 22.00 hodin zapečení okrsková volební komise volební schránky, a to i přenosné volební schránky. Toto zabezpečení je z důvodu ochrany a zamezení manipulace, není totiž možné vložit nové hlasovací lístky, či ty stávající vybrat. Zabezpečují se i další volební dokumenty, které zůstávají ve volební místnosti do druhého dne voleb. Druhý den ráno, tj. v sobotu před zahájením v 8.00 okrsková volební komise má povinnost zkontrolovat, zda pečete na volebních schránkách nebyly porušeny a poté je sejme, aby mohly volby řádně doproběhnout. V případě, že nastanou okolnosti, které by znemožnily začít hlasování podle stanovených časů, okrsková komise má kompetenci odročit zahájení hlasování, přerušit nebo prodloužit dobu hlasování. Odročení hlasování může být maximálně o jednu hodinu. Na příklad při parlamentních volbách v roce 2017 byla volební okrsková komise dne 21. října ve volebním okrsku č. 40 v Opavě – Kylešovicích nucena k prodloužení hlasování o jednu hodinu, jelikož se členové komise ani voliči nemohli z důvodu zaseknutého zámku dostat do volební místnosti a následně volby také přerušil kolaps předsedkyně komise.⁸⁹ Pokud tedy nastane situace, která hlasování přeruší, okrsková volební komise postupuje stejně, jako kdyby bylo hlasování pro tento den ukončeno, zapečetí volební schránky a volební dokumenty,

⁸⁷ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 31

⁸⁸ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 35 - § 36

⁸⁹ VOLBY 2017 V KRAJI: Oranžovou v Moravskoslezském kraji vystřídala modrá - Moravskoslezský deník. Moravskoslezský deník - informace, které jsou vám nejbliž [online]. Copyright © [cit. 20.03.2020]. Dostupné z: https://moravskoslezsky.denik.cz/zpravy_region/volby-2017-v-kraji-sobota-20171021.html

dokud není opětovně zahájeno hlasování. Po zapečetění má okrsková volební komise také povinnost informovat voliče, že hlasování bylo přerušeno a kdy bude opět zahájeno, vyrozumění voličů je vykonáno způsobem v místě obvyklým, což je ve většině případů pomocí obecního rozhlasu. Dále je nutné o přerušení informovat také příslušný registrační úřad. Před zahájením opět proběhne kontrola neporušenosti pečeti od předsedy okrskové volební komise, který pečeti následně sejme a hlasování může pokračovat. Důvody, pro které bylo hlasování odročeno, přerušeno nebo prodlouženo, je volební okrsková komise povinna zaznamenat v zápise o průběhu a výsledků hlasování. Při průběhu voleb může pověřený obecní úřad a také krajský úřad provést kontrolu volebních místností, ze které následně vyhotovuje záznam. Po uplynutí doby určené pro hlasování, tj. sobota ve 14.00 hodin, se volební místnosti uzavřou a předseda okrskové volební komise prohlásí hlasování za ukončené.⁹⁰

⁹⁰ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 37 - § 39

9. Kandidátní listiny a hlasovací lístky

9.1. Kandidátní listiny

Kandidátní listina je určena k představení kandidátů politické strany, vzhledově je uspořádána jako seznam kandidátů určité volební strany. Na kandidátní listině je uveden název zastupitelstva obce, značí se tam číslo volebního obvodu, název volební strany a její typové označení. Dále následuje seznam kandidátů, kteří mají uvedené jméno a příjmení, pohlaví, věk, povolání, obec, ve které jsou přihlášení k trvalému pobytu, následuje název politické strany nebo politického hnutí, jehož jsou členy případně informace, že jsou bez politické příslušnosti. Pořadí jednotlivých kandidátů je označeno pomocí arabského čísla.⁹¹

Na kandidátní listině je uvedeno nejvýše tolik kandidátů, kolik je volených členů daného zastupitelstva obce. V případě, kdy je počet volených členů 7 a méně, volební strana může na kandidátní listinu uvést počet členů zvýšený o jednu třetinu a zaokrouhleno na celé číslo dolů. Pokud je tedy např. 6 členů zastupitelstva, může být na kandidátní listině uvedeno nejvíce 8 kandidátů. Počet členů budoucího zastupitelstva stanovuje, jak již bylo zmíněno v kapitole 6.1., stávající zastupitelstvo obce.⁹²

Kandidáti uvedení na kandidátní listině přikládají dle zákona o volbách vlastnoručně podepsané prohlášení, ve kterém je uvedeno, že souhlasí se svojí kandidaturou, není jim známa jakákoliv překážka volitelnosti a také zde prohlašují, že nesouhlasí s uvedením na jiné kandidátní listině pro volby do daného zastupitelstva obce. V rámci rozlišení je na prohlášení místo trvalého pobytu kandidáta a jeho datum narození. Pokud tvoří volební stranu nezávislý kandidát nebo jejich sdružení, připojují se také podepsané podporující petice od voličů.⁹³

9.1.1. Projednání a registrace kandidátních listin

Kandidátní listiny se předkládají registračnímu úřadu k přezkumu ve lhůtě od 66 do 60 dnů přede dnem voleb. Zkoumá jejich zákonné náležitosti a pokud shledá, že jsou v nich uvedeny nesprávné údaje, nebo chybí příslušné dokumenty, je vyzván zmocněnec volební strany nejpozději 58 dnů přede dnem voleb, aby byly tyto závady odstraněny nejpozději do 53 dnů

⁹¹ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 22 odst. 1

⁹² Kandidatura volební strany typu nezávislý kandidát a sdružení nezávislých kandidátů ve volbách do zastupitelstev obcí - Procesní modelování. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2019 Ministerstvo vnitra České republiky. Všechna práva vyhrazena. [cit. 20.03.2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/webpm/clanek/kandidatura-volebni-strany-typu-nezavisly-kandidat-a-sdruzeni-nezavislych-kandidatu-ve-volbach-do-zastupitelstev-obci.aspx>

⁹³ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 22

přede dnem voleb. Tyto vady mohou být odstraněny i bez výzvy od registračního úřadu. V případě neodstranění vad, může registrační úřad rozhodnout o škrtnutí kandidáta. Registrační úřad může také rozhodnout o odmítnutí celé kandidátní listiny, pokud neobsahuje zákonné náležitosti a jejich vady nelze odstranit. Po zhodnocení kandidátních listin registrační úřad vyhotoví rozhodnutí, ve kterém je uvedeno, jestli byla registrace úspěšná, nebo byla kandidátní listina odmítnuta anebo byl vyškrtnut kandidát, toto rozhodnutí pak zasílá tomu, kdo má zákonné právo domáhat se soudní ochrany a také ho vyvěsí na úřední desce registračního úřadu.⁹⁴

9.2. Hlasovací lístky

Hlasovací lístek obsahuje všechny kandidáty dané volební strany v pořadí, které si volební strana sama určila. Podle registračního úřadu je rozlosováno pořadí jednotlivých volebních stran. Stejně jako u kandidátních listin jsou na hlasovacím lístku uvedena u všech kandidátů jejich jména a příjmení, věk, povolání, obec, kde má trvalý pobyt, a také informace, za jakou politickou stranu nebo politické hnutí kandiduje. V případě, že je nezávislý kandidát, je zde také uvedeno označení politické strany nebo politického hnutí, které kandidáta navrhlo.

Tisk hlasovacího lístku je podmíněn registrací u registračního úřadu, může být vytištěn oboustranně a musí být opatřen razítkem dané obce. Jejich distribuci zajišťuje starosta tak, aby nejpozději 3 dny přede dnem voleb byly hlasovací lístky doručeny voličům a nejpozději v den voleb musí být hlasovací lístky součástí vybavení volební místnosti.⁹⁵

9.3. Volební strany

Kandidáti jednotlivých volebních stran mohou kandidovat pouze za jednu volební stranu a mohou být tedy uvedeni pouze na jedné kandidátní listině. V případě, že existují volební obvody, mohou kandidovat pouze v jednom z nich. Dle zákona o volbách do zastupitelstev obcí, mohou být volební stranou „*politické strany a politická hnutí, jejich koalice, nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů*“⁹⁶.

⁹⁴ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 23

⁹⁵ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 25

⁹⁶ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 20 odst. 1

10. Hlasování

První den voleb předseda volební komise poté, co zkontroluje náležitosti volební místnosti, které jsou dány zákonem, zapečetí spolu s ostatními členy volební komise prázdné volební schránky a přenosné volební schránky. Členové volební komise mají k dispozici seznam voličů, kteří v daném území mohou uplatnit své aktivní volební právo. Voliči se dostaví osobně do volebních místností, a ještě před samotnou volbou jsou povinni prokázat svou totožnost nejlépe občanským průkazem případně cestovním pasem České republiky. Cizinci, kteří na území obce mají trvalý nebo přechodný pobyt se prokazují průkazem o povolení k pobytu. V případě, že by některý z voličů odmítnul nebo nemohl prokázat svoji totožnost, není možné mu povolit hlasování. Hlasovat nemůže zároveň volič, který nemá k dispozici platný průkaz totožnosti. Po kontrole totožnosti mohou voliči přejít k hlasování. Od volební komise obdrží úřední obálku a jsou jim nabídnuty hlasovací lístky, které jsou povinným vybavením volební místnosti, pro případ jejich nedoručení nebo pokud by si je voliči zapomněli přinést.

10.1. Způsob hlasování

Volič, který obdrží od volební komise úřední obálku a případně i hlasovací lístky, má právo vstoupit do prostoru určeného k úpravě hlasovacích lístků. Jedná se o vyhrazené místo pro vykonání tajného hlasování, kde spolu s voličem nesmí být přítomna žádná další osoba, včetně členů volební komise. Počet prostorů k úpravě hlasovacích lístků určuje starosta, který musí přihlídnout k počtu voličů. Počet kandidátů, které volič vybírá je závislý na počtu členů zastupitelstva obce. Hlasovací lístek lze upravit třemi následujícími způsoby:

- Na hlasovacích lístcích označí konkrétního kandidáta tak, že před jeho jménem, označí v příslušném rámečku křížek.
- Pokud by nechtěl vybírat konkrétní kandidáty, je možné označit celou jednu volební stranu tak, že označí v příslušném rámečku před názvem volební strany křížek.
- Může kombinovat oba výše uvedené způsoby. Může označit jednu volební stranu a zároveň označit konkrétní kandidáty v jiných volebních stranách.

V případě označení konkrétního kandidáta a také konkrétní strany, se poté hlasy přidělí jednotlivě označeným kandidátům a zbylé hlasy, které zbývají do počtu voleného zastupitelstva, jsou dány označené volební straně dle pořadí na hlasovacím lístku.

Poté co dokončil svoji volbu, vloží upravené hlasovací lístky do úřední obálky, kterou poté vhodí pod kontrolou členů volební komise do volební schránky.⁹⁷

10.2. Posuzování hlasovacích lístků

Po ukončení voleb provádí volební komise kontrolu hlasovacích lístků, zda jsou platné a zároveň poté sčítá hlasy. Nejprve volební komise spočítá úřední obálky, které musí souhlasit s počtem voličů, kteří se dle stálého seznamu voličů voleb zúčastnili. Neúřední obálky jsou vyloučeny stejně jako samostatné hlasovací lístky bez úřední obálky. Po této kontrole je na řadě posuzování, zda jsou jednotlivé hlasy platné či nikoliv. Za neplatný hlas je označen hlasovací lístek, který nebyl součástí předepsaného tiskopisu, dále je neplatný hlasovací lístek, který nemá označeného žádného kandidáta ani volební stranu, je označeno více volebních stran nebo více kandidátů než je členů voleného zastupitelstva. Za neplatný hlas je považován také hlasovací lístek, který byl přetržen.⁹⁸

10.3. Výsledky voleb

Po posouzení platnosti hlasovacích lístků a po sečtení všech hlasů, vyhotoví volební komise zápis o průběhu a výsledků hlasování, který je vyhotoven ve dvou stejnopisech, kdy jeden je předán Českému statistickému úřadu. V zápise o průběhu a výsledků hlasování jsou uvedeny informace o tom, kdy bylo hlasování započato a ukončeno, pokud by nastala situace, která vedla k odročení, přerušení nebo prodloužení hlasovací doby, je také nutné tuto skutečnost uvést do zápisu. Dále zápis informuje o celkovém počtu osob, uvedených na volebních seznamech, počet vydaných úředních obálek, počet odevzdaných úředních obálek, počet platných hlasů a stručné oznámení v případě stížností od voličů a jejich zdůvodnění.⁹⁹

Český statistický úřad z počtu odevzdaných hlasů pro všechny kandidátní listiny zjistí celkový počet platných hlasů, k čemuž se dostane tak, že vyloučí všechny kandidátní listiny, které získaly méně než 5 % z celkového počtu platných hlasů, které byly vyděleny voleným počtem členů zastupitelstva a vynásobeny počtem jejich kandidátů. Volební strana, která nedosáhla na hranici pěti procent, nezíská žádný mandát. Tato pomyslná hranice však může být prolomena v případě, že ji nepřekročí alespoň dvě volební strany. Procentní hranice se snižuje,

⁹⁷ Komunální volby nabízí několik možností hlasování. Na co dát pozor, aby byl lístek platný — ČT24 — Česká televize. ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize [online]. Copyright © [cit. 25.03.2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2591683-komunalni-volby-nabizi-nekolik-moznosti-hlasovani-na-co-dat-pozor-aby-byl-lstek>

⁹⁸ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 40 - § 43

⁹⁹ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 43

dokud nejsou splněny podmínky pro dvě volební strany. Snížení této hranice nastane také v případě, že není obsazena alespoň polovina volených mandátů. U obcí, kde byla pouze jedna kandidátní listina se k procentní hranici také nepřihlíží.¹⁰⁰

10.3.1. D'Hondtův dělitel

Zastupitelské mandáty jsou poté rozděleny mezi volební strany, které procentní hranici překonaly. Český statistický úřad využívá k rozdělení mandátů d'Hondtova dělitele tak, že počet platných hlasů stran, které překonaly procentní hranici, dělí postupně čísla 1, 2, 3 a tak dál až do čísla, jež je počet volených zastupitelů. Následně jsou výsledky, dle předchozího výpočtu, nazvány podílem a jsou seřazeny podle velikosti na základě, kterých jsou jim přiděleny mandáty.¹⁰¹

10.3.2. Určení konkrétního kandidáta

Český statistický úřad po rozdělení mandátů volebním stranám má za úkol zjistit pravé pořadí kandidátů, které se mohlo změnit na základě preferenčních hlasů. Pro to, aby se kandidát posunul v pořadí na kandidátní listině, musí získat o 10 % víc hlasů, než je průměr jednoho hlasu na jeho volební stranu. Průměr hlasu je určen na základě vydělení všech hlasů pro volební stranu s počtem jejích kandidátů. Pokud by po tomto přepočtu získali dva kandidáti stejné množství hlasů, přihlíží se k původnímu pořadí na kandidátce.¹⁰²

¹⁰⁰ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 45

¹⁰¹ Přepočet hlasů v komunálních volbách: Jaký je postup? | Reflex.cz. Reflex.cz - Komentáře, zprávy, výrazné autorské fotografie [online]. Copyright © 2001 [cit. 25.03.2020]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/prepocet-hlasu-komunalni-volby>

¹⁰² Přepočet hlasů v komunálních volbách: Jaký je postup? | Reflex.cz. Reflex.cz - Komentáře, zprávy, výrazné autorské fotografie [online]. Copyright © 2001 [cit. 25.03.2020]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/prepocet-hlasu-komunalni-volby>

11. Soudnictví ve věcech volebních

V období před II. Světovou válkou existovaly speciální volební soudy, ale v současnosti se výkonu soudnictví ve věcech volebních věnují správní soudy. Lze se domáhat nápravy ve věcech voličských seznamů, ve věcech registračních, ve věcech neplatnosti voleb a neplatnosti hlasování a také poskytují ochranu ve věcech zániku mandátu člena zastupitelstva. Správní soudy rozhodují v krátkých lhůtách, které jsou stanoveny v zákoně. Věcná příslušnost náleží krajským soudům. Místní příslušnost je potom vázána na obvod, ve kterém má sídlo správní orgán, jež vydal v dané věci rozhodnutí v posledním stupni, případně od tohoto správního orgánu přišel zásah do práv osoby, která se domáhá soudní ochrany. Pravomoc rozhodovat o věcech volebních získaly správní soudy po novele zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, která nabyla účinnosti ode 1. 1. 2003.¹⁰³

11.1. Ochrana ve věcech seznamů voličů

Soudní ochrany ve věcech seznamů voličů se dle zákona smí domáhat pouze osoba, která byla na svých právech dotčena na základě neodstranění chyb či nedostatků ve stálém seznamu voličů a jeho dodatků, jež vede správní orgán. Dotčená osoba se může obrátit na příslušný soud a podat návrh, aby bylo vydáno rozhodnutí o provedení opravy stálého seznamu voličů a jeho dodatků, případně o jejich doplnění. Soud na základě návrhu účastníka řízení rozhodne bez jednání a to tak, že vydá usnesení do tří dnů od doručení návrhu.¹⁰⁴

11.2. Ochrana ve věcech registrace

Soudní ochrana ve věcech registrace se uplatňuje v případech, kdy správní orgán na základě zvláštních zákonů odmítne kandidátní listinu nebo přihlášku k registraci, škrtně kandidáta na kandidátní listině, registruje kandidátní listinu nebo přihlášku určenou k registraci. Této ochrany se smí domáhat dotčená volební strana, případně dotčený kandidát. Soud na základě návrhu účastníka může bez nařízení jednání rozhodnout usnesením, a to nejdéle do patnácti dnů od doručení návrhu.¹⁰⁵

¹⁰³ Nejvyšší správní soud | Soudnictví ve věcech volebních a ve věcech místního a krajského referenda. Object moved [online]. Copyright © 2003 [cit. 30.03.2020]. Dostupné z: <http://www.nssoud.cz/Soudnictvi-ve-vecech-volebnich-a-ve-vecech-mistniho-a-krajskeho-referenda/art/492?menu=312>

¹⁰⁴ Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní § 88

¹⁰⁵ Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní § 89

11.3. Ochrana ve věcech neplatnosti voleb a hlasování

Soudní ochrany ve věcech neplatnosti voleb a hlasování se může domáhat občan, politická strana nebo nezávislý kandidát anebo jejich sdružení na základě podání návrhu na soud, kde se mohou dožadovat vydání rozhodnutí o neplatnosti voleb, neplatnosti hlasování nebo neplatnosti volby kandidáta. Účastníky v řízení, na rozdíl od předchozích dvou soudních ochran, mohou být tři strany – navrhovatel, příslušný volební orgán a ten, jehož volba byla napadena. Soud na základě návrhu může bez nařízení jednání rozhodnout usnesením, a to nejdéle do dvaceti dnů od doručení návrhu. V případě, že soud shledá volbu kandidáta neplatnou, může zároveň vyhlásit, že zvoleným se stává ten kandidát, který byl řádně zvolen.¹⁰⁶

11.4. Ochrana ve věcech zániku mandátu

Soudní ochrany ve věcech zániku mandátu se smí domáhat člen zastupitelstva, kterému zanikl mandát, nebo politická strana, sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran a nezávislých kandidátů, kteří měli dotčeného člena zastupitelstva uvedeného na kandidátní listině. Mohou požadovat zrušení usnesení zastupitelstva případně zrušení rozhodnutí, vydané správním orgánem, které rozhodlo o zániku mandátu. Soud na základě návrhu může bez nařízení jednání rozhodnout usnesením, a to nejdéle do dvaceti dnů od doručení návrhu.¹⁰⁷

¹⁰⁶ Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní § 90

¹⁰⁷ Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní § 91

12. Vznik a zánik mandátu

12.1. Vznik mandátu

Mandát vzniká podle zásady od roku 1990 zvolením. Zvolen je ve chvíli, kdy se ukončí hlasování. Jedná se o okamžik, kdy jsou volební místnosti uzavřeny a hlasování je ukončeno. Pro vznik mandátu není rozhodné, zda se zvolený kandidát zúčastnil ustavujícího zasedání zastupitelstva.¹⁰⁸

Při prvním zasedání zastupitelstva obce, jehož je nový člen účastníkem, skládá slib, který zní: „*Slibuji věrnost České republice. Slibuji na svou čest a svědomí, že svoji funkci budu vykonávat svědomitě, v zájmu obce (města, městyse) a jejích (jeho) občanů a řídit se Ústavou a zákony České republiky.*“¹⁰⁹

Slib je složen před zastupitelstvem obce a následně se složení slibu stvrzuje i podpisem. Mandát zastupitele je reprezentativní funkcí, která je vykonávána osobně a v souladu se slibem.¹¹⁰

12.2. Zánik mandátu

Zánik mandátu je možný několika způsoby, které jsou taxativně uvedeny v zákoně č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, a můžeme je dělit několika způsoby.

12.2.1. hromadný zánik mandátu

Hromadný zánik mandátu nastane v případě ukončení voleb nového zastupitelstva. Dalším možným způsobem je rozpuštění zastupitelstva na základě rozhodnutí Ministerstva vnitra České republiky, tato možnost může nastat, pokud zastupitelstvo nepořádá zasedání zastupitelstva déle než 6 měsíců a není schopné se usnášet. Zastupitelstvo může být také rozpuštěno, pokud nepostupuje v souladu s přijatým rozhodnutím v místním referendu. Případně referendum nevyhlásí, i když jim tato povinnost byla uložena soudně, a i přes dvouměsíční lhůtu ke sjednání nápravy, tuto povinnost nesplnilo. Hromadný zánik mandátu

¹⁰⁸ BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4, str. 87.

¹⁰⁹ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 69 odst. 2

¹¹⁰ Mandát člena zastupitelstva - SMS ČR - Rok v obci [online]. Copyright ©2020 [cit. 09.03.2020]. Dostupné z: http://www.rokvobci.cz/zpravy-redaktoru/detail/779-mandat-clena-zastupitelstva/#_ftn2

nastane také, pokud platnost voleb byla zrušena, a v případě zániku obce nebo jejím připojením k jiné obci.¹¹¹

12.2.2. Individuální zánik mandátu

Individuální zánik mandátu nastane v případě úmrtí člena zastupitelstva, odmítne-li složit slib nebo ho složí s výhradami. Člen zastupitelstva může na vlastní žádost rezignovat, tato žádost musí být písemná, a je nutné ji doručit starostovi obce (případně primátorovi města nebo primátorovi hlavního města Prahy), který ji podá na zasedání zastupitelstva obce, po podání rezignace člena starostou na zasedání zastupitelstva již není možné vzít rezignaci zpět. Individuální zánik mandátu může být také z důvodu neslučitelnosti mandátu s další funkcí. Člen zastupitelstva přestane být volitelný podle § 5 zákona o volbách do zastupitelstva obcí. A posledním možným důvodem je odsouzení člena zastupitelstva k nepodmíněnému trestu odnětí svobody za úmyslný trestný čin.¹¹²

V případě, že členu zastupitelstva zanikl mandát, musí zastupitelstvo na své nejbližší schůzi vyslovit zánik mandátu. Pokud by tato skutečnost nenastala, je ředitel krajského úřadu povinen požádat o mimořádné zasedání zastupitelstva. Pro případ, že by ani na mimořádném zasedání zastupitelstvo nevyslovalo zánik mandátu, má ředitel krajského úřadu kompetence se této věci chopit a vyslovit zánik mandátu sám.¹¹³

12.3. Nastupování náhradníků

V případě, že se uvolní mandát v zastupitelstvu obce z jakéhokoliv zákonného důvodu, existují za nastupujícího člena náhradníci, kteří byli uvedeni na kandidátní listině stejné volební strany a získali méně volebních hlasů. Náhradníky se tedy stávají všichni kandidáti, kteří neobdrželi mandát. Jejich pořadí je stanovené podle počtu získaných hlasů, v případě rovnosti rozhoduje o nastoupení do funkce pořadí kandidátů na kandidátní listině. V případě, že kandidátní listina nezíská v rámci voleb žádný mandát, uvedení kandidáti nejsou náhradníky. Do funkce nastupuje náhradník den následující po dni, kdy zaniknul mandát zastupitele. Novému členu zastupitelstva obce je do 15 dnů, co se uvolní mandát, předáno radou obce osvědčení o tom, že se stal členem zastupitelstva obce.¹¹⁴

¹¹¹ Mandát člena zastupitelstva - SMS ČR - Rok v obci [online]. Copyright ©2020 [cit. 09.03.2020]. Dostupné z: http://www.rokvobci.cz/zpravy-redaktoru/detail/779-mandat-clena-zastupitelstva/#_ftn2

¹¹² Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 55

¹¹³ BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4, str. 87.

¹¹⁴ KOPECKÝ, Martin. Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 217.

Praktická část

13. Město Pohořelice

13.1. Historie města¹¹⁵

Město Pohořelice se díky své poloze nachází na hlavní obchodní cestě. Osídlení této oblasti slovanským obyvatelstvem někdy v 5. století nám potvrzují archeologické nálezy, stejně jako jeho následné vytlačení zde usedlými Germány.

Díky velmi významné obchodní cestě, která spojovala města Brno, Znojmo a Vídeň začalo historické jádro města už někdy ve 13. století, kdy jsou doloženy také nejstarší záznamy ohledně města s názvem Borlitz. Současný název města Pohořelice je doložen až od 16. století. Z jakého důvodu, bylo město přejmenováno, není známo, ale existují dvě domněnky. Název město dostalo díky osobnímu jménu některého z původních městských obyvatel, případně z důvodu, že město Pohořelice se začalo budovat v oblasti dřívější osady, která byla zničena požárem.

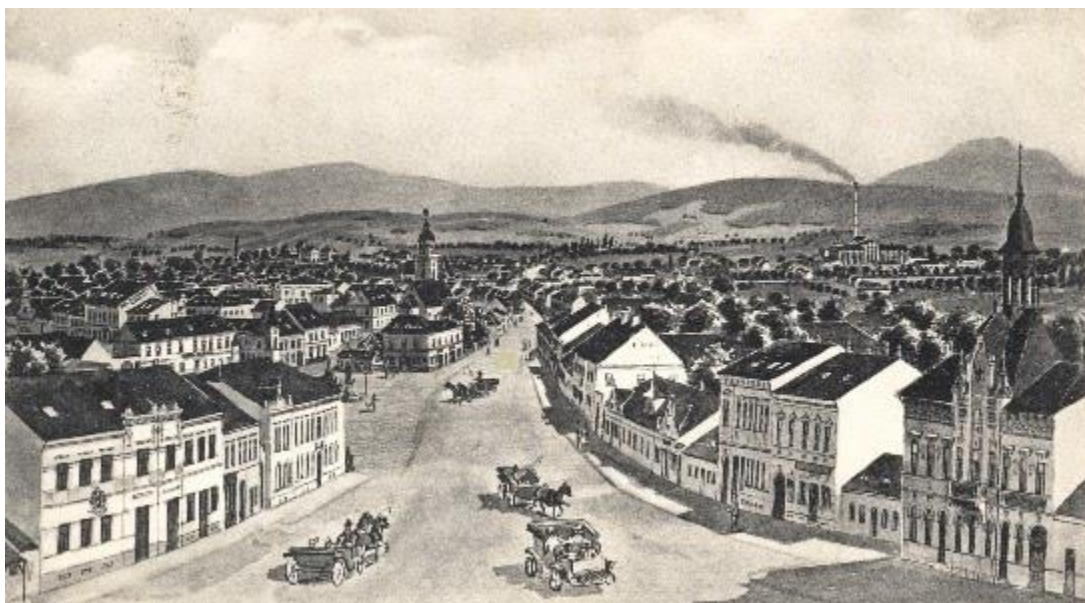
Ve 13. století, v období královny Kunhuty Uherské, se Pohořelice staly městem královským, díky tomu, že královně byly dány jako dar. Po několik dalších století byly Pohořelice ve vlastnictví několika významných i méně významných rodů. V 15. století vlastnili město Valdštejnové, v 16. století přesně v roce 1514 získal Pohořelice jako dědičnou držbu Vilém z Pernštejna a tím, se město dostalo do vlastnictví Pernštejnů, kteří město hospodářsky rozvíjeli a položili základy pohořelické rybníční soustavy, která existuje i v současnosti. Poté přešly Pohořelice pod vládu Žerotínů, kdy majitelem panství byl Bedřich ze Žerotína, který vynikal ve válečné strategii, ale byl také výborný hospodář, což se samozřejmě odráželo na obrazu města, kde se zdejší lid měl o něco lépe než lidé na okolních panstvích. Žerotínové pak na začátku 17. století prodali Pohořelice Valdštejnům.

V období třicetileté války byly Pohořelice součástí dějiště válečných událostí, byly několikrát vypáleny a drancovány, město také postihly několikrát epidemie cholery a moru. Opětovný a postupný rozmach města nastal až v 18. století, a to hlavní díky vybudování císařské silnice v roce 1727, která spojovala města Brno a Vídeň. Město tehdy bylo ve vlastnictví Dietrichštejnů, kteří vlastnili i Mikulov.

Tehdejší panství se rozkládalo na území Židlochovic, kde se nachází židlochovický zámek, Blučiny, Ivaně, Křepic, Ledcí, Medlova, Měnína, Nikolčic, Nosislavy, Pohořelice, Přibic, Přisnotic, Smolína, Unkovic, Vojkovic a Žabčic, zároveň k panství spadala také hájenka, která se dodnes nazývá „Proklatá“, dvůr Marie a osada Velký dvůr.

¹¹⁵ Historie města - MĚSTO POHOŘELICE. MĚSTO POHOŘELICE [online]. Copyright © 2012 [cit. 12.04.2020]. Dostupné z: <http://www.pohorelice.cz/pohorelice-100>

Obrázek č. 1 – Pohled na město Pohořelice směrem od radnice k náměstí

Zdroj: Historie města - MĚSTO POHOŘELICE. MĚSTO POHOŘELICE [online]. Copyright © 2012 [cit. 12.04.2020]. Dostupné z: <http://www.pohorelice.cz/pohorelice-100>

Vývoj města byl znovu pozastaven v 19. století, z důvodu napoleonských válek, kdy městem táhla rakouská, ruská i francouzská vojska. Po zrušení poddanství byly zrušeny také vrchnostenské úřady a Pohořelice připadly k hustopečskému hejtmanství. Byl zde rozvíjen obchod a průmysl, ve města byl cukroval, mlékárna a sodovkárna, a také zemědělská výroba.

Pohořelice byly zasaženy první i druhou světovou válkou, díky nimž byly značné rozpory mezi obyvatelstvem města. Město bylo zabráno německým vojskem v roce 1938 a následně osvobozeno 7. května 1945. Byl zde zřízen tábor v rámci vysídlení německy mluvícího obyvatelstva z Brna a vedl tudy tzv. Brněnský pochod smrti.

13.2. Současnost města Pohořelice

Důležitým milníkem v moderní historii města Pohořelice je rok 2003, kdy získalo status obce s rozšířenou působností. Jeho správní obvod je složen z 12 okolních obcí, jež jsou Branišovice, Cvrčovice, Ivaň, Loděnice, Malešovice, Odrovice, Pasohlávky, Přibice, Vlasatice, Vranovice, Šumice, a Troskotovice. Pohořelice je tedy malou obcí s rozšířenou působností venkovského charakteru, rozkládající se jižně cca 25 km od krajského města Brna, aktuálně spadá město Pohořelice pod okres Brno-venkov. Geograficky je město složeno ze čtyř částí, které nejsou v souvislé zástavbě, vedle vlastního města, spadá do jeho území také Velký Dvůr, Smolín a Nová Ves.¹¹⁶

¹¹⁶ Web města Pohořelice - MĚSTO POHOŘELICE. MĚSTO POHOŘELICE [online]. Copyright © 2012 [cit. 12.04.2020]. Dostupné z: <http://www.pohorelice.cz/web-mesta-pohorelice>

13.3. Obyvatelstvo

Rozloha obce je 43,04 km², počet obyvatel je ke dni 1. ledna 2019 5051.¹¹⁷

Tabulka č. 2 – Počet obyvatel města Pohořelice v období 1.1.2014 – 1.1.2018

Rok	Počet obyvatel	Živě narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí
2014	4.733	51	42	135	100
2015	4.777	47	47	190	131
2016	4.855	65	48	164	105
2017	4.940	58	41	204	150
2018	5.012	67	50	191	118

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ

Počet obyvatel dle dostupných dat Českého statistického úřadu každý rok roste, stejně jako počet voličů. Obyvatelstvo města se rozrůstá díky rozšiřování ploch určených k zástavbě a také díky rekonstrukci a výstavbě nových bytových jednotek v oblasti bývalých kasáren města. Od roku 2000 ve městě přibýlo několik nových ulic a město se neustále rozrůstá díky svojí důmyslné poloze, která láká hlavně mladé rodiny s dětmi, pro které je ve městě zajištěno základní vzdělání a také je postaráno o jejich volný čas hlavně díky Domu dětí a mládeže. Dalším důležitým bodem, díky kterému se mnoho lidí rozhodně k přestěhování do Pohořelic jsou autobusové spoje, zajišťované Integrovaným dopravním systémem Jihomoravského kraje, které jezdí v pravidelných intervalech do všech přilehlých velkých měst, a proto není problém dojíždění do zaměstnání. Město Pohořelice také nezaostává v pracovních příležitostech, kdy zde existují průmyslové zóny jih a východ, ve kterých se nachází několik podniků, které zajišťují zaměstnání i obyvatelům přilehlých obcí.

Počet voličů tedy díky všem výhodám, které město nabízí narůstá, což se ale aktuálně nedá říci o celkové volební účasti.

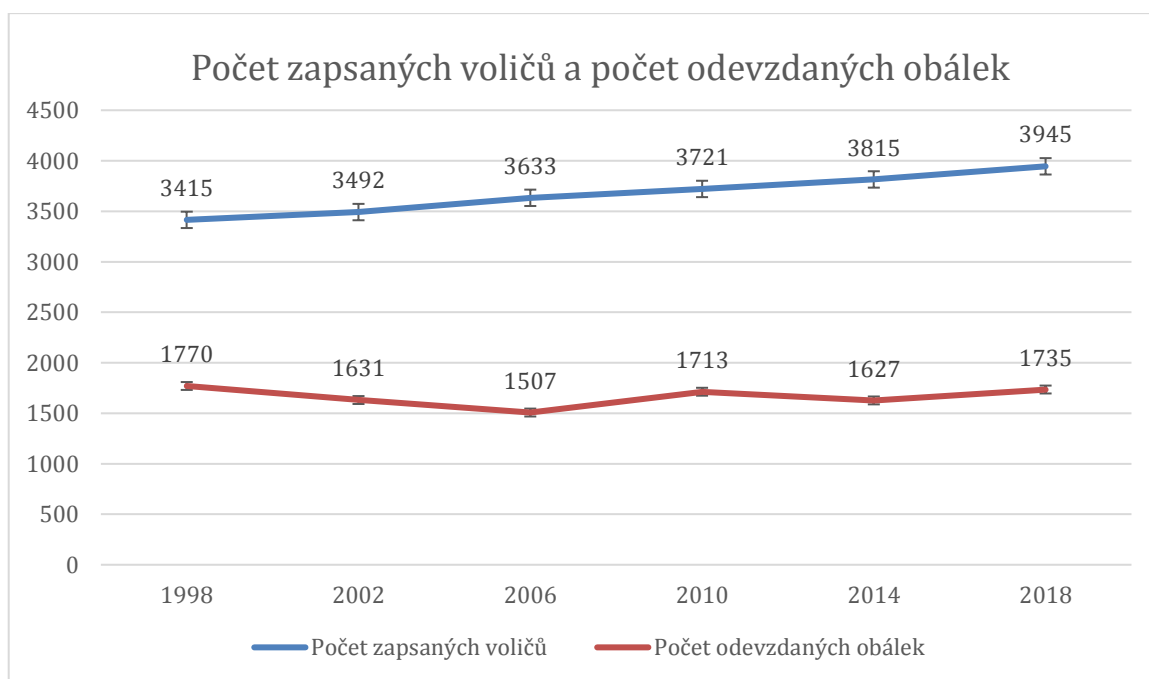
¹¹⁷ Výstupní objekt VDB. [online]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=DEM05&f=TABULKA&z=T&skupId=546&katalog=30845&pvo=DEM05&str=v109&c=v3~3__RP2019&u=v109__VUZEMI__43__584801#w=

Tabulka č. 3 – Počet voličů komunálních voleb v letech 1990 – 2018 v obci Pohořelice

Rok	Zapsaní voliči	Vydané obálky	Volební účast v %	Odevzdané obálky
1990	3.173	2.363	74,47	2.363
1994	3.239	2.278	70,33	2.277
1998	3.415	1.777	52,04	1.770
2002	3.492	1.633	46,76	1.631
2006	3.633	1.529	42,09	1.507
2010	3.721	1.714	46,06	1.713
2014	3.815	1.629	42,7	1.627
2018	3.945	1.736	44,01	1.735

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ

Na rozdíl od každý rok vzrůstajícího počtu obyvatel města, je celková volební účast značně kolísavá. Tato skutečnost je podle mě způsobená v důsledku přistěhovaného obyvatelstva, kdy noví obyvatelé v rámci voleb do zastupitelstev obcí neznají hlavní představitele města a tudíž neví, koho mají volit. Noví obyvatelé pravděpodobně čekají na nové volby, kdy více poznají město a jeho celkový životní styl.

Graf č. 1 – Počet zapsaných voličů v komunálních volbách a počet odevzdaných obálek v letech 1998 – 2018 v obci Pohořelice

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ

14. Volby 2014

Volby do zastupitelstev obcí v České republice proběhly v roce 2014 ve dnech 10. a 11. října. Spolu s těmito volbami proběhly také volby do horní komory Parlamentu, tyto volby mají celkově nízkou účast a také proto probíhají současně s komunálními volbami. V rámci voleb do zastupitelstev obcí bylo rozděleno něco kolem 62.300 mandátů. Nejvíce mandátů obhájovala Občanská demokratická strana (dále jen „ODS“), v těsném závěsu za ní Česká strana sociálně demokratická (dále jen „ČSSD“), další v pořadí byla Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová (dále jen „KDU-ČSL“), potom také své mandáty obhájovala Komunistická strana Čech a Moravy (dále jen „KSČM“) a závěrem zhruba ve stejném počtu mandátů obhájovaly strany TOP 09 s hnutím Starostové a nezávislí.¹¹⁸

Zvláštností těchto voleb bylo jejich prvenství v oblasti volební účasti nejen občanů České republiky. Voleb se mohli účastnit také občané zemí Evropské unie, kteří v obcích na území České republiky, mají nahlášen přechodný pobyt.¹¹⁹

Do voleb obecního zastupitelstva města Pohořelice bylo voleno v roce 2014 celkem 21 členů zastupitelstva v rámci 6 volebních okrsků, s celkovým počtem 3.815 voličů. Volební účast v těchto volbách byla 42,70 %. Registrováno bylo celkem 8 kandidátních listin v celkovém počtu 162 kandidátů.

Pořadí jednotlivých volebních stran bylo rozlosováno následovně:

Tabulka č. 4 – Pořadí jednotlivých kandidátních listin ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2014 v obci Pohořelice

Kandidátní listina		Počet kandidátů
Číslo	Název	
1	TOP 09	19
2	KDU-ČSL	17
3	Občanské sdružení pro Pohořelice	21

¹¹⁸ Politika v Česku v roce 2014: Jmenování vlády a troje volby | Reflex.cz. Reflex.cz - Komentáře, zprávy, výrazné autorské fotografie [online]. Copyright © 2001 [cit. 12.04.2020]. Dostupné z:

<https://www.reflex.cz/clanek/zpravy/53715/politika-v-cesku-v-roce-2014-jmenovani-vlady-a-troje-volby.html>

¹¹⁹ Volby 2014: Rekordní počet kandidujících uskupení i žen, poprvé volí cizinci — ČT24 — Česká televize. ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize [online]. Copyright © [cit. 12.04.2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/archiv/1014807-volby-2014-rekordni-pocet-kandidujicich-uskupeni-i-zen-poprve-voli-cizinci>

4	ODS	21
5	ANO 2011	21
6	ČSSD	21
7	KSČM	21
8	Moravané	21

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ

Ve volbách v roce 2014 bylo v seznamu voličů zapsáno 3.815 obyvatel obce a podle počtu odevzdaných volebních obálek se voleb zúčastnilo 1627 obyvatel, což představuje 42,70% volební účasti.

Potom co všechny okrskové volební komise sečetly jednotlivé hlasy, vyhotovily zápisy o průběhu a výsledku hlasování. Hlasování ve volbách do zastupitelstva obce Pohořelice v roce 2014 bylo následující:

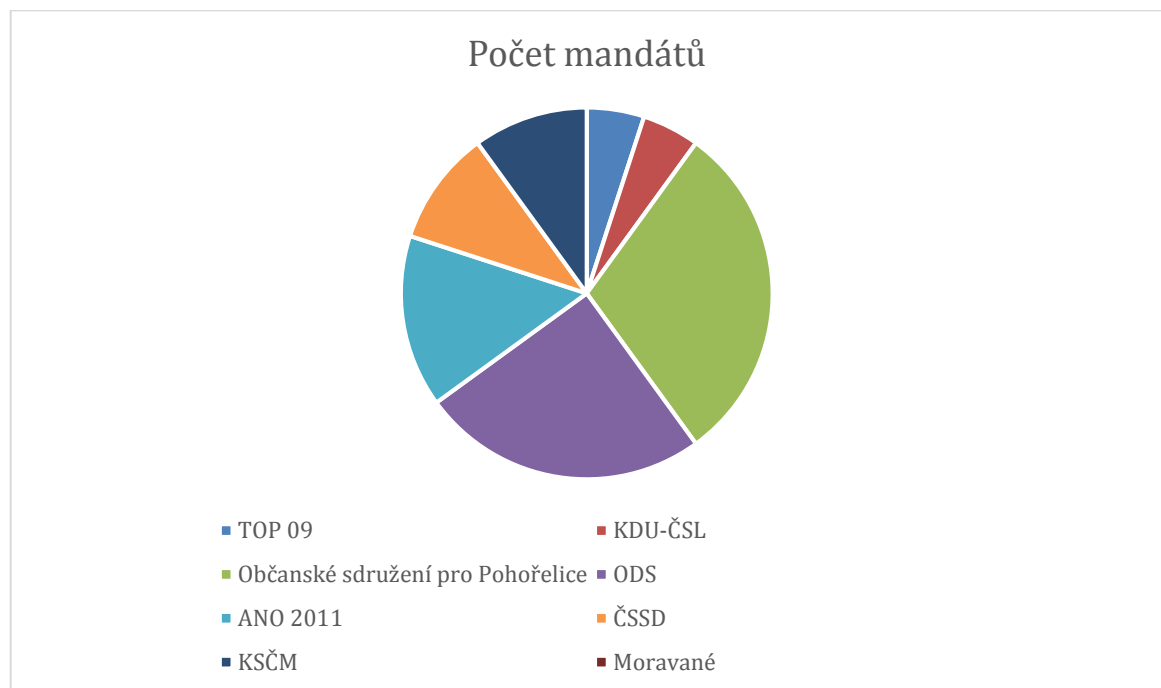
Tabulka č. 5 – Počet získaných mandátů a přepočtených platných hlasů v % ve volbách do zastupitelstva obce Pohořelice v roce 2014

Kandidátní listina		Přepočtené % platných hlasů	Počet mandátů
Číslo	Název		
1	TOP 09	7,7	1
2	KDU-ČSL	5,69	1
3	Občanské sdružení pro Pohořelice	25,6	6
4	ODS	22,41	5
5	ANO 2011	13,45	3
6	ČSSD	8,48	2
7	KSČM	12,17	2
8	Moravané	6,27	1

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ

Nejvíce mandátů získalo Občanské sdružení pro Pohořelice, které si oproti volbám do zastupitelstev obcí v roce 2010 polepšilo o 3 mandáty. Na druhém místě skončila ODS, která obhájila svých 5 mandátů, které získala i v předešlých volbách. ANO 2011 bylo ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2014 novou stranou, která si získala přízeň občanů města, a díky tomu vydobyla 3 mandáty. Po dvou mandátech získalo ČSSD a KSČM, obě strany si oproti přechozím volbám o jeden mandát pohoršily, stejně jako Moravané a TOP 09, jež získali pouze po jednom mandátu. Oproti svým soupeřům ale KDU-ČSL získala 2 mandáty, což jí vyneslo novou účast po předchozím neúspěšném volebním roku 2010. Složení zastupitelstva si můžeme promítnout na grafu č. 2

Graf č. 2 – Složení zastupitelstva obce Pohořelice po volbách 2014

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ

15. Volby 2018

Volby do zastupitelstev obcí v České republice proběhly v roce 2018 ve dnech 5. a 6. října. Spolu s těmito volbami proběhly také volby do horní komory Parlamentu.

V rámci voleb do zastupitelstev obcí v roce 2018 kandidovalo 216.501 osob. Nejvíce rozhozené síť měla KDU-ČSL, která kandidovala v celkem 1.264 obcích a měla 92,64 % úspěšnost. V závěsu za ní byla ODS, která měla své kandidátské listy v celkem 789 obcích a v rámci úspěšnosti byla na pomyslném druhém místě s 94,80 %. Svě příznivce si hlavně získalo ANO, které v těchto volbách mělo největší procento úspěšnosti, což bylo 98,05 % v poměru s celkovým počtem kandidatur ve 424 obcích. V mnoha obcích kandidovala také KSČM, která se ale netěšila takové přízni voličů jako její soupeři, její úspěšnost byla 76,70 % v poměru s celkovým počtem kandidatur ve 1.043 obcích. ČSSD kandidovala v celkem 846 obcích a její úspěšnost byla 76,95 %. TOP 09 stejně jako SPD kandidovala v cca 200 obcích, ale jejich úspěšnost byla rozdílná. Zatímco TOP 09 byla úspěšná v 78,76 % případů, SPD pouze v 53,11 % případů. Svoji úspěšností tedy stranu SPD předběhli Piráti, kteří kandidovali pouze ve 146 obcích, ale jejich celková úspěšnost byla 87,76%.¹²⁰

Do voleb obecního zastupitelstva města Pohořelice bylo voleno v roce 2018 celkem 21 členů zastupitelstva v rámci 6 volebních okrsků, s celkovým počtem 3.945 voličů. Volební účast v těchto volbách byla 44,01 %. Registrováno bylo celkem 6 kandidátních listin v celkovém počtu 126 kandidátů.

Pořadí jednotlivých volebních stran bylo rozlosováno následovně:

Tabulka č. 6 – Pořadí jednotlivých kandidátních listin ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2018 v obci Pohořelice

Kandidátní listina		Počet kandidátů
číslo	název	
1	ODS	21
2	STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ	21

¹²⁰ Institut pro politiku a společnost [online]. Copyright ©x [cit. 12.04.2020]. Dostupné z: <https://www.politikaspolecnost.cz/wp-content/uploads/2018/10/Kdo-skutecne-vyhral-komunalni-volby-2018-IPPS.pdf>

3	Občanské sdružení pro Pohořelice	21
4	TOP 09 a KDU- ČSL	21
5	ANO 2011	21
6	KSČM	21

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ

Ve volbách v roce 2018 bylo v seznamu voličů zapsáno 3.945 obyvatel obce a podle počtu odevzdaných volebních obálek se voleb zúčastnilo 1735 obyvatel, což představuje 44,01 % volební účasti.

Potom co všechny okrskové volební komise sečetly jednotlivé hlasy, vyhotovily zápisy o průběhu a výsledku hlasování. Hlasování ve volbách do zastupitelstva obce Pohořelice v roce 2018 bylo následující:

Tabulka č. 7 – Počet získaných mandátů a přepočtených platných hlasů v % ve volbách do zastupitelstva obce Pohořelice v roce 2018

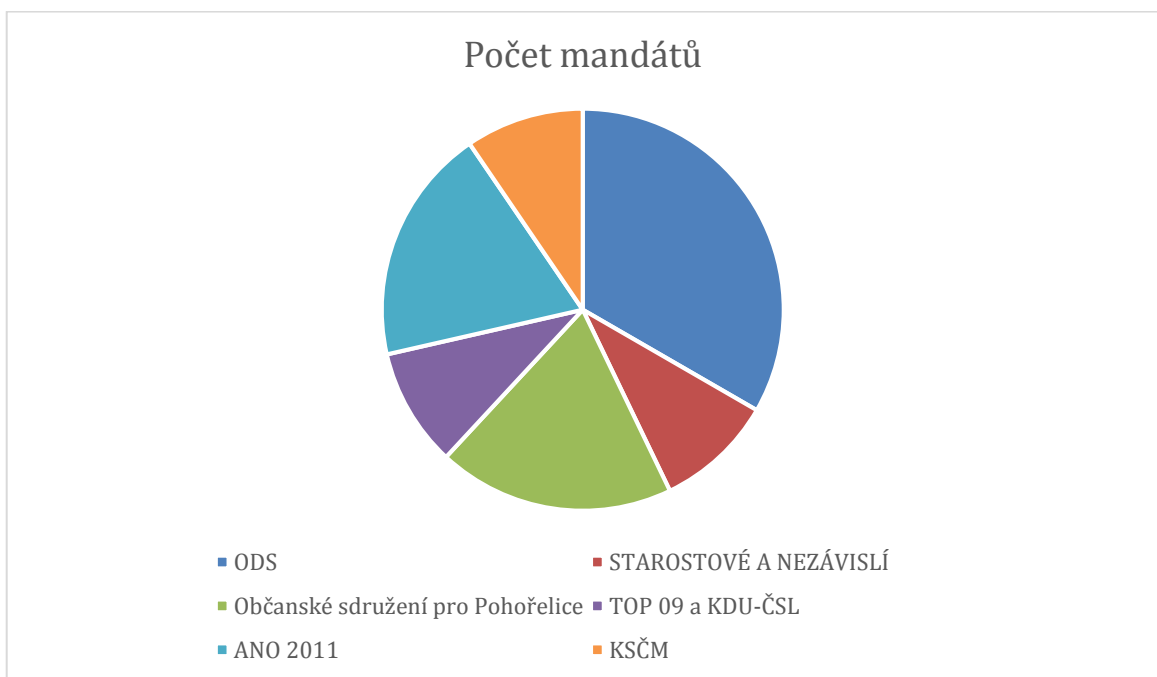
Kandidátní listina		Počet kandidátů	Počet mandátů
číslo	název		
1	ODS	21	7
2	STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ	21	2
3	Občanské sdružení pro Pohořelice	21	4
4	TOP 09 a KDU- ČSL	21	2
5	ANO 2011	21	4
6	KSČM	21	2

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ

Nejvíce mandátů získalo ODS, které si oproti volbám do zastupitelstev obcí v roce 2014 polepšilo o 2 mandáty. Na druhém místě skončilo Občanské sdružení pro Pohořelice spolu

s ANO 2011 s počtem 4 mandátů, kdy si ale Občanské sdružení pro Pohořelice pohoršilo o 2 mandáty, oproti ANO 2011, kteří si přízeň voličů udrželi a získali o jeden mandát navíc než v předchozích volbách. Shodně po dvou mandátech získaly strany STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ, KSČM a TOP 09, která spolukandidovala s KDU-ČSL. Přízeň občanů si získala tedy nová strana STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ, kteří oproti loňskému roku byli nováčky. KSČM si také polepšila o jeden mandát. Avšak kalkulace ve spolčení TOP 09 s KDU-ČSL výrazné plody v rámci mandátů nepřineslo, v předchozích volbách získala každá ze stran jeden mandát a ve volbách získaly společně 2 mandáty, takže oproti předchozím volbám nenastala výrazná změna. Změnou byla nekandidace Moravanů, kteří tedy ztratili své 2 mandáty z voleb v roce 2010. Složení zastupitelstva si můžeme promítnout na grafu č. 3

Graf č. 3 – Složení zastupitelstva obce Pohořelice po volbách 2018

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ

16. Volební účast

V rámci své praktické části bych ráda porovнала celkovou účast při volbách do zastupitelstev obcí v roce 2014 a 2018 rámci celé České republiky a také celkovou účast v Jihomoravském kraji v poměru k volební účasti v obci Pohořelice.

16.1. Volby 2014

16.1.1. Jihomoravský kraj

Jihomoravský kraj se člení na sedm okresů, jež jsou Blansko, Brno-město, Brno-venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov a Znojmo. V celkovém součtu těchto okresů bylo 1.404 okrsků na které připadlo 954.418 voličů, zapsaných v seznamu voličů. Odevzdaných obálek bylo celkem 450.259, což znamená, že volební účast do zastupitelstev obcí v rámci Jihomoravského kraje byla 47,24 %.

Tabulka č. 8 – Volební účast ve volbách do zastupitelstev obcí v Jihomoravském kraji v roce 2014

Okres	Blansko	Brno-město	Brno-venkov	Břeclav	Hodonín	Vyškov	Znojmo
Voliči v seznamu	87.132	309.677	168.274	94.405	129.380	73.334	92.216
Odevzdané obálky	47.862	119.614	92.646	45.133	62.974	37.029	45.001
Volební účast v %	54,97	38,69	55,11	47,84	48,73	50,63	48,91

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ

Největší silně nadprůměrnou účast zaznamenal okres Brno-venkov (do kterého spadá město Pohořelice) a naopak nejnižší účast zaznamenal okres Brno-město.

16.1.2. Česká republika

V rámci celé české republiky, která se člení na 14 krajů (včetně hlavního města Prahy), je celkem 14.752 volebních okrsků. V seznamu voličů bylo zapsáno 8.406.047 voličů. Odevzdaných obálek bylo celkem 3.733.089, což znamená, že volební účast do zastupitelstev obcí v rámci celé České republiky byla 44,46 %.

Tabulka č. 9 – Volební účast České republiky ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2014

Kraj	Voliči v seznamu	Odevzdané obálky	Volební účast v %
Hlavní město Praha	925.548	348.651	37,72
Středočeský	1.017.933	493.351	48,53
Jihočeský	515.235	248.231	48,22
Plzeňský	457.791	209.107	45,74
Karlovarský	238.442	91.745	38,53
Ústecký	660.813	257.218	38,97
Liberecký	350.804	149.273	42,58
Královehradecký	446.287	212.840	47,75
Pardubický	414.368	203.539	49,16
Vysočina	414.421	215.735	52,11
Jihomoravský	954.418	450.259	47,24
Olomoucký	520.723	232.806	44,76
Zlínský	483.289	236.437	49,01
Moravskoslezský	1.005.975	383.897	38,19

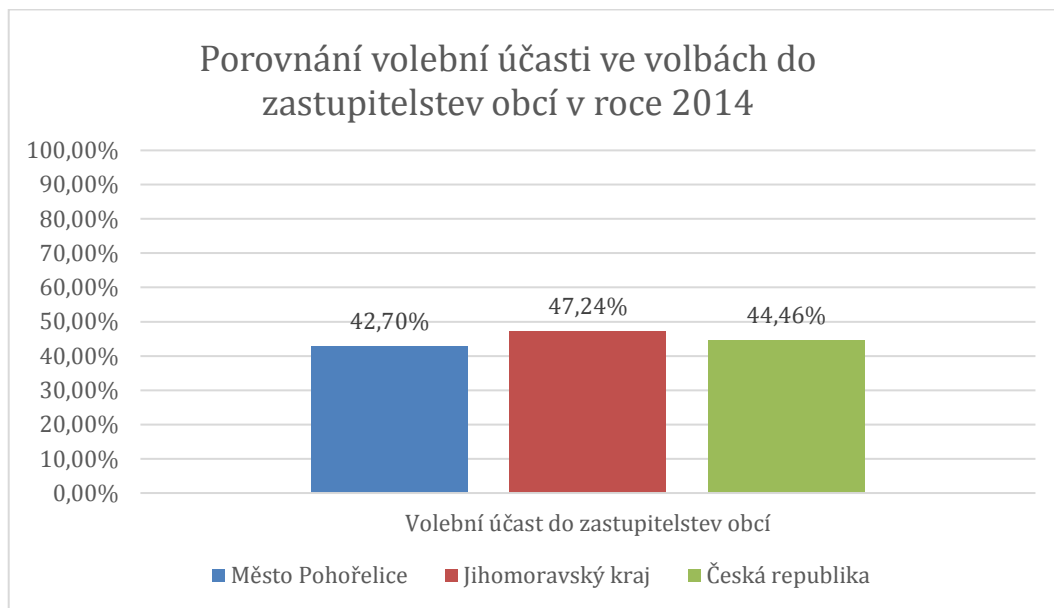
Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ

Nejvyšší volební účast byla zaznamenána v kraji Vysočina a nejnižší volební účast zaznamenalo hlavní město Praha. Jihomoravský kraj se svojí volební účastí patří spíše k pomyslným vrchním příčkám.

16.1.3. Porovnání volební účasti

Porovnání volební účasti v roce 2014 mezi městem Pohořelice, Jihomoravským krajem a celou Českou republikou si můžeme promítnout na grafu č. 4:

Graf č. 4 – Porovnání volební účasti mezi obcí Pohořelice, Jihomoravským krajem a Českou republikou ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2014

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ

Celková volební účast v rámci České republiky nepřesáhla 50%, ale Jihomoravský kraj patřil mezi kraje, kde byla volební účast vyšší než je celkový průměr. Bohužel město Pohořelice, ač svou polohou patří do okresu s nejvyšší volební účastí v rámci Jihomoravského kraje, je svou volební účastí spíše podprůměrné.

16.2. Volby 2018

16.2.1. Jihomoravský kraj

Jihomoravský kraj měl v celkovém součtu okresů 1.401 okrsků na které připadlo 949.454 voličů, zapsaných v seznamu voličů. Odevzdaných obálek bylo celkem 471.547, což znamená, že volební účast do zastupitelstev obcí v rámci Jihomoravského kraje byla 49,72 %.

Tabulka č. 10 – Volební účast ve volbách do zastupitelstev obcí v Jihomoravském kraji v roce 2018

Okres	Blansko	Brno- město	Brno- venkov	Břeclav	Hodonín	Vyškov	Znojmo
Voliči v seznamu	85.935	305.384	172.181	94.026	127.536	72.404	91.988
Odevzdané obálky	47.183	130.029	96.318	47.633	64.043	37.802	48.539
Volební účast v %	54,94	42,65	55,98	50,82	50,24	52,23	52,78

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ

Nejvyšší volební účast stejně jako v roce 2014 byla zaznamenána v okrese Brno-venkov. Nejnižší volební účast taktéž jako v roce 2014 zaznamenal okres Brno-město.

16.2.2. Česká republika

V rámci celé české republiky bylo celkem 14.748 volebních okrsků. V seznamu voličů bylo zapsáno 8.345.081 voličů. Odevzdaných obálek bylo celkem 3.945.863, což znamená, že volební účast do zastupitelstev obcí v rámci celé České republiky byla 47,34 %.

Tabulka č. 11 – Volební účast České republiky ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2018

Kraj	Voliči v seznamu	Odevzdané obálky	Volební účast v %
Hlavní město Praha	918.640	425.937	46,44
Středočeský	1.035.868	523.540	50,6
Jihočeský	512.238	255.702	49,96
Plzeňský	453.856	216.610	47,8
Karlovarský	233.797	94.230	40,36
Ústecký	651.671	262.346	40,32
Liberecký	348.537	158.198	45,44
Královehradecký	441.648	219.067	49,65
Pardubický	411.884	208.059	50,58
Vysočina	410.169	220.519	53,82
Jihomoravský	949.454	471.547	49,72
Olomoucký	514.011	242.129	47,16
Zlínský	477.016	237.034	49,77
Moravskoslezský	986.292	383.897	41,72

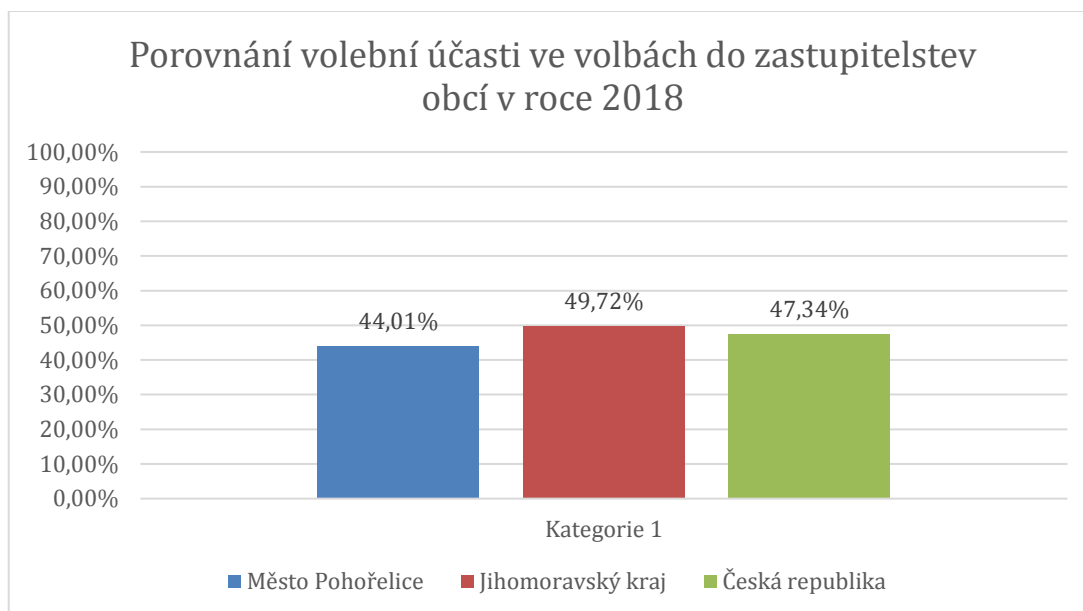
Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ

Nejvyšší volební účast zaznamenal stejně jako v roce 2014 kraj Vysočina a nejnižší volební účast byla v Ústeckém kraji, což je oproti předchozím volbám změna. Hlavní město Praha, které zaznamenalo nejnižší účast se ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2018 řadilo do průměru. Jihomoravský kraj se svojí volební účastí byl opětovně řazen spíše do pomyslných horních příček.

16.2.3. Porovnání volební účasti

Porovnání volební účasti v roce 2018 mezi městem Pohořelice, Jihomoravským krajem a celou Českou republikou si můžeme promítnout na grafu č.

Graf č. 5 – Porovnání volební účasti mezi obcí Pohořelice, Jihomoravským krajem a Českou republikou ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2018

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ

Celková volební účast v rámci České republiky opětovně nepřesáhla 50%, Jihomoravský kraj udržel svoji volební účast vyšší než byla celková průměrná volební účast. Město Pohořelice, ač svoji volební účast oproti přechozím volbám pozdvihlo, svoji volební účast má stále podprůměrnou.

16.3. Výsledek

Volební účast do zastupitelstev obcí v České republice se dle předložených dat, získaných ze stránek Českého statistického úřadu, pohybuje kolem 44 až 47 %. Jihomoravský kraj má svoji volební účast vyšší, než je průměr, ale město Pohořelice má volební účast sice zvyšující se, ale podprůměrnou.

Důvod, proč má město Pohořelice spíše podprůměrnou volební účast, ačkoliv se nachází v okrese s nejvyšší volební účastí v rámci Jihomoravského kraje, shledám v přílivu nového obyvatelstva, jež se do města přistěhuje. Jedná se o mladé rodiny z větších měst, které se rozhodli usadit a tato lokalita se jim zdála nejvíce atraktivní z důvodu všech možností, které město nabízí. Jelikož jsou ve městě noví, tak se spíše vzdají svého aktivního práva a vyčkávají na další volební období, až zjistí jak obec a její představitele fungují.

Závěr

Hlavním cílem této diplomové práce bylo přiblížení problematiky komunálních voleb v České republice. Pro přehlednost a porovnání se v teoretické části průřezově věnuji historii volebního práva, ukazuji, do jakých orgánů bylo možné využívat svého volebního práva a popisují kdo jej mohl uplatnit. Dále je popsána současná právní úprava volebního práva, jeho rozdělení na aktivní a pasivní volební právo a celkové zakotvení této problematiky v rámci právního řádu České republiky.

V teoretické části se poté věnuji specifickým druhům komunálních voleb. Je zde přiblížen volební systém a vysvětleno jeho užití a také přiblížení jeho výhod a nevýhod napříč jeho druhy.

Práce se dále věnuje pojmu obec a následně popisuje jednotlivé orgány obce. Uvědomuji si, že tyto pojmy nejsou hlavní náplní práce, ale myslím si, že jsou důležité v rámci pochopení dané problematiky, z důvodu ovlivnění všech orgánů obce komunálními volbami. Následně práce popisuje kompetence jednotlivých volebních orgánů, které jsou zákonem obdařeny legitimitou ve sféře komunálních voleb.

Další kapitola popisuje, co to je volební obvod a jeho následné případné členění na volební okrsky ve kterých jsou jednotlivé volební místnosti. Práce popisuje zákonné vybavení volebních místností a jejich chod v době hlasování.

V rámci teoretické části jsou následně také vysvětleny pojmy kandidátní listina a hlasovací lístek, jejich projednání a registrace a následné hlasování. Popisují, jakým způsobem se hlasuje a jak je následně posuzována platnost hlasovacích lístků. Následně je popsán způsob, jakým se dojde k výsledku voleb, spolu s určením konkrétního kandidáta, okamžik vzniku jeho mandátu a také důvody na základě, kterých mandát zanikne.

V kapitole soudnictví ve věcech volebních zmiňuji možnosti soudní ochrany. Uvědomuji si, jak široká je tato problematika, ale ve své práci jsem se rozhodla ji zmínit pouze okrajově, aby si čtenář uvědomil, jaké jsou mu nabízeny možnosti ochrany jeho volebních práv.

V praktické části seznamuji čtenáře s městem Pohořelice, je zde krátce zmíněna jeho historie a současnost. Na grafech je znázorněn růst obyvatelstva v tomto městě napříč několika lety a vysvětleny jsou také důvody, proč je toto město v očích jeho obyvatel žádané.

V dalších částech se věnuji hlavnímu meritmu této práce, což jsou volby do zastupitelstva obce v letech 2014 a 2018, které jsou promítnuty v tabulkách a porovnání jejich volební účasti.

V poslední kapitole je porovnána volební účast napříč městem Pohořelice, Jihomoravským krajem a Českou republikou. Vše je graficky zpracováno a ukázalo se, že ačkoliv se Jihomoravský kraj drží nad průměrnou hranicí volební účasti a město Pohořelice se nachází v okrese, s nejvyšší volební účastí v rámci Jihomoravského kraje, je volební účast města spíše podprůměrná. Tento výsledek, je dle mého názoru způsoben velkým přílivem nového obyvatelstva, kteří se vyhýbají svému aktivnímu volebnímu právu a spíše vyčkávají na další volební období, až poznají, jak město a její představitelé fungují.

Resumé a klíčová slova

Resumé

Diplomová práce zachycuje problematiku komunálních voleb. Jedním z cílů je přiblížit fungování voleb a zachytit informace o jejich procesu. Práce je rozdělena na 16 kapitol, které jsou obsahově rozděleny na teoretickou a praktickou část. V teoretické části je přiblížena historie volebního práva a současné zakotvení komunálních voleb v právním řádu České republiky. Práce popisuje druhy voleb, volební systém, průběh voleb, obec a její orgány, volební orgány, volební obvod, kandidátní listiny a hlasovací lístky, způsob hlasování a následné výsledky voleb, vznik a zánik mandátů zastupitele a okrajově se věnuje i soudní ochraně ve věcech volebních. V praktické části je popsáno město Pohořelice jak z historického, tak ze současného hlediska a také je poukázáno na nárůst počtu obyvatel ve městě. Hlavním meritem této práce je porovnání volební účasti při volbách do zastupitelstva města Pohořelice v letech 2014 a 2018 a její následné porovnání napříč Jihomoravským krajem a Českou republikou.

Klíčová slova: volby, volby do zastupitelstev obcí, volební systém, obec a její orgány, volební orgány, hlasování, volební účast

Resume and key words

Resume

The diploma thesis captures the issue of municipal elections. One of the targets is to bring the elections into operation and to capture information about their process. The thesis is divided into 16 chapters, which are divided into theoretical and practical parts. The theoretical part describes the history of the right to vote and the current anchoring of local elections in the legal order of the Czech Republic. The thesis describes types of elections, electoral system, process of elections, municipality and its authorities, electoral authorities, constituency, lists of candidates and ballots, method of voting and subsequent results of elections, establishment and termination of mandates. The practical part describes the town of Pohořelice from the historical and present view and it also deals with the increase of the population in the town. The main merit of this work is to compare the involvement in the elections to the municipal council in Pohořelice in 2014 and 2018 and its subsequent comparison with the South Moravian Region and the Czech Republic.

Key words: elections, elections to municipal councils, electoral system, municipality and its authorities, electoral authorities, voting, involvement in the elections

Zdroje

Literatura:

- ANTOŠ, Marek. Principy voleb v České republice: [doplněno o srovnání se státy Evropské unie]. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-734-8
- BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4
- CABADA, Ladislav; KUBÁT A KOL., Michal; A KOL. Úvod do studia politických věd. Praha: Eurolex Bohemia s. r. o., 2004. ISBN 80-86432-63-7
- ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5
- CHYTILEK, Roman - HUŠEK, Petr: Většinové volební systémy, in: CHYTILEK, Roman - ŠEDO, Jakub (eds.): Volební systémy, Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, Brno 2004. ISBN 978-80-7367-548-6
- KOPECKÝ, Martin. Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6
- NOVÁK, Miroslav a Tomáš LEBEDA. Volební a stranické systémy: ČR v mezinárodním srovnání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-86473-88-0
- ŠARADÍN, Pavel a Jan OUTLÝ. *Studie o volbách do zastupitelstev v obcích*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0798-1
- VALEŠ, Lukáš. Politologické aspekty veřejné správy. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. ISBN 80-7380-010-1
- VOJÁČEK, Ladislav, Karel SCHELLE a Vilém KNOLL. České právní dějiny. 3. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-575-3

Právní předpisy:

- Mezinárodní pakt o občanských a politických právech
- Mezinárodní pakt o hospodářských sociálních a kulturních právech
- Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích
- Zákon č. 491/2001 o volbách do zastupitelstev obcí
- Zákon č. 75/1919 Sb., řád volení v obcích republiky Československé
- Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní
- Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Internetové zdroje:

- ČÚZK - Úvod [online]. Copyright ©2020 [cit. 17.03.2020]. Dostupné z: https://www.cuzk.cz/Uvod/Produkty-a-sluzby/RUIAN/2-Poskytovani-udaju-RUIAN-ISUI-VDP/Ciselniky-ISUI/Nizsi-uzemni-prvky-a-uzemne-evidencni-jednotky.aspx#UI_OBEC
- ČÚZK - Volební okrsky v RÚIAN. ČÚZK - Úvod [online]. Copyright © [cit. 17.03.2020]. Dostupné z: <https://www.cuzk.cz/Uvod/Produkty-a-sluzby/RUIAN/Volebni-okrsky-v-RUIAN/Volebni-okrsky-v-RUIAN.aspx>
- Historie města - MĚSTO POHOŘELICE. MĚSTO POHOŘELICE [online]. Copyright © 2012 [cit. 12.04.2020]. Dostupné z: <http://www.pohorelice.cz/pohorelice-100>
- Institut pro politiku a společnost [online]. Copyright ©x [cit. 12.04.2020]. Dostupné z: <https://www.politikaspolecnost.cz/wp-content/uploads/2018/10/Kdo-skutecne-vyhralkomunalni-volby-2018-IPPS.pdf>
- IPM Listinné systémy | IPM. IPM Jsme marketingoví konzultanti | Institut politického marketingu [online]. Copyright © Institut politického marketingu 2013 [cit. 15.03.2020]. Dostupné z: <http://politickymarketing.com/glossary/listinne-systemy>

- IPM Semiproporční systém | IPM. IPM Jsme marketingoví konzultanti | Institut politického marketingu [online]. Copyright © Institut politického marketingu 2013 [cit. 15.03.2020]. Dostupné z: <http://politickymarketing.com/glossary/semiproporcni-system>
- IPM Systém jednoho přenosného hlasu - STV | IPM. IPM Jsme marketingoví konzultanti | Institut politického marketingu [online]. Copyright © Institut politického marketingu 2013 [cit. 15.03.2020]. Dostupné z: <http://politickymarketing.com/glossary/system-jednoho-prenosneho-hlasu-stv>
- IPM Personalizovaný poměrný systém | IPM. IPM Jsme marketingoví konzultanti | Institut politického marketingu [online]. Copyright © Institut politického marketingu 2013 [cit. 15.03.2020]. Dostupné z: <http://politickymarketing.com/glossary/personalizovany-pomerny-system>
- Kandidatura volební strany typu nezávislý kandidát a sdružení nezávislých kandidátů ve volbách do zastupitelstev obcí - Procesní modelování. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2019 Ministerstvo vnitra České republiky. Všechna práva vyhrazena. [cit. 20.03.2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/webpm/clanek/kandidatura-volebni-strany-typu-nezavisly-kandidat-a-sdruzeni-nezavislych-kandidatu-ve-volbach-do-zastupitelstev-obci.aspx>
- Komunální volby nabízí několik možností hlasování. Na co dát pozor, aby byl lístek platný — ČT24 — Česká televize. ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize [online]. Copyright © [cit. 25.03.2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2591683-komunalni-volby-nabizi-nekolik-moznosti-hlasovani-na-co-dat-pozor-aby-byl-lstek>
- Mandát člena zastupitelstva - SMS ČR - Rok v obci [online]. Copyright ©2020 [cit. 09.03.2020]. Dostupné z: http://www.rokvobci.cz/zpravy-redaktoru/detail/779-mandat-clena-zastupitelstva/#_ftn2
- Mimořádné komunální volby 2010 - 2014 | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Copyright ©2020 [cit. 09.03.2020]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/mimoradne_komunalni_volby_2010_2014
- Nejvyšší správní soud | Soudnictví ve věcech volebních a ve věcech místního a krajského referenda. Object moved [online]. Copyright © 2003 [cit. 30.03.2020]. Dostupné z: <http://www.nssoud.cz/Soudnictvi-ve-vecech-volebnich-a-ve-vecech-mistniho-a-krajskeho-referenda/art/492?menu=312>
- Opoziční smlouvy „za kopečky“ II.: Byl pakt ČSSD a ODS z let 1998-2002 demokratickou deviací? | Kopeček | Středoevropské politické studie. Časopisy Masarykovy univerzity [online]. Copyright © 2019 [cit. 04.03.2020]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/4531/5235>

- Politika v Česku v roce 2014: Jmenování vlády a troje volby | Reflex.cz. Reflex.cz - Komentáře, zprávy, výrazné autorské fotografie [online]. Copyright © 2001 [cit. 12.04.2020]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/zpravy/53715/politika-v-cesku-v-roce-2014-jmenovani-vlady-a-troje-volby.html>
- Přepočítání hlasů v komunálních volbách: Jaký je postup? | Reflex.cz. Reflex.cz - Komentáře, zprávy, výrazné autorské fotografie [online]. Copyright © 2001 [cit. 25.03.2020]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/prepocet-hlasu-komunalni-volby>
- Společné prohlášení delegací ODS a ČSSD ze dne 14. 1. 2000, Dohoda č. 2 | Vláda ČR [online]. Copyright ©2020 [cit. 08.03.2020]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2010-cr/milos-zeman/Spolecne-prohlaseni-delegaci-ODS-a-CSSD.pdf>
- Státní volební komise - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2019 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 15.03.2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/statni-volebni-komise-93402.aspx>
- VĚTŠINOVÝ VOLEBNÍ SYSTÉM V PARLAMENTNÍCH VOLBÁCH V RŮZNÝCH STÁTECH – Parlament České republiky – Kancelář Poslanecké sněmovny – Parlamentní institut [online]. Copyright ©2020 [cit. 14.03.2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=26432>
- Volby.cz - Český statistický úřad | ČSÚ. Volby.cz - Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Copyright © Český statistický úřad, 2020 [cit. 12.04.2020]. Dostupné z: <https://volby.cz/>
- Volby 2014: Rekordní počet kandidujících uskupení i žen, poprvé volí cizinci — ČT24 — Česká televize. ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize [online]. Copyright © [cit. 12.04.2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/archiv/1014807-volby-2014-rekordni-pocet-kandidujicich-uskupeni-i-zen-poprve-voli-cizinci>
- Volební právo občana, aktivní i pasivní - Politický slovník. Politický slovník | Pojmy z politiky, médií a politického marketingu [online]. Copyright ©2020 Politický slovník [cit. 08.03.2020]. Dostupné z: <http://www.politicky-slovník.cz/volby/volebni-pravo/>
- Volební systém | Politický slovník. Politický slovník | Pojmy z politiky, médií a politického marketingu [online]. Copyright ©2020 Politický slovník [cit. 012.03.2020]. Dostupné z: <http://www.politicky-slovník.cz/volby/volebni-system/>
- Volební zákony - Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky [online]. Copyright ©2020 [cit. 08.03.2020]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=309>

- VOLBY 2017 V KRAJI: Oranžovou v Moravskoslezském kraji vystřídala modrá - Moravskoslezský deník. Moravskoslezský deník - informace, které jsou vám nejbliž [online]. Copyright © [cit. 20.03.2020]. Dostupné z: https://moravskoslezsky.denik.cz/zpravy_region/volby-2017-v-kraji-sobota-20171021.html
- Všeobecné, rovné a přímé volební právo tajným hlasováním - Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky [online]. Copyright ©2020 [cit. 08.03.2020]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=301>
- Výstupní objekt VDB. [online]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=DEM05&f=TABULKA&z=T&skupId=546&katalog=30845&pvo=DEM05&str=v109&c=v3~3__RP2019&u=v109__VUZEMI__43__584801#w=
- Web města Pohořelice - MĚSTO POHOŘELICE. MĚSTO POHOŘELICE [online]. Copyright © 2012 [cit. 12.04.2020]. Dostupné z: <http://www.pohorelice.cz/web-mesta-pohorelice>
- Zastupitelstvo – vrcholný orgán obce - SMS ČR - Rok v obci. SMS ČR - Rok v obci [online]. Copyright ©2020 [cit. 19.03.2020]. Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/rukovet-starosty/detail/36-zastupitelstvo-%E2%80%93-vrcholny-organ-obce/>

Judikatura:

- Pl.ÚS 13/05

Seznam tabulek a grafů

Tabulky

- Tabulka č. 1 – Počet obyvatel v poměru k počtu mandátů
- Tabulka č. 2 – Počet obyvatel města Pohořelice v období 1.1.2014 – 1.1.2018
- Tabulka č. 3 – Počet voličů komunálních voleb v letech 1990 – 2018 v obci Pohořelice
- Tabulka č. 4 – Pořadí jednotlivých kandidátních listin ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2014 v obci Pohořelice
- Tabulka č. 5 – Počet získaných mandátů a přepočtených platných hlasů v % ve volbách do zastupitelstva obce Pohořelice v roce 2014
- Tabulka č. 6 – Pořadí jednotlivých kandidátních listin ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2018 v obci Pohořelice
- Tabulka č. 7 – Počet získaných mandátů a přepočtených platných hlasů v % ve volbách do zastupitelstva obce Pohořelice v roce 2018
- Tabulka č. 8 – Volební účast ve volbách do zastupitelstev obcí v Jihomoravském kraji v roce 2014
- Tabulka č. 9 – Volební účast České republiky ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2014
- Tabulka č. 10 – Volební účast ve volbách do zastupitelstev obcí v Jihomoravském kraji v roce 2018
- Tabulka č. 11 – Volební účast České republiky ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2018

Grafy

- Graf č. 1 – Počet zapsaných voličů v komunálních volbách a počet odevzdaných obálek v letech 1998 – 2018 v obci Pohořelice
- Graf č. 2 – Složení zastupitelstva obce Pohořelice po volbách 2014
- Graf č. 3 – Složení zastupitelstva obce Pohořelice po volbách 2018
- Graf č. 4 – Porovnání volební účasti mezi obcí Pohořelice, Jihomoravským krajem a Českou republikou ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2014
- Graf č. 5 – Porovnání volební účasti mezi obcí Pohořelice, Jihomoravským krajem a Českou republikou ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2018